

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»
08 липня 2015 року № 152-11
Форма № П-4.04

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Форма навчання _____ денна _____
Кафедра товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

Допускається до захисту
Завідувач кафедри _____ Г.О.
Бірта
(підпис, ініціали та
прізвище)

«_____» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «ЕКСПОРТ СІЛЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ З УКРАЇНИ»
(на матеріалах заводу «Kernel» м. Полтави)

зі спеціальності _____ 076 Підприємництво та торгівля
(шифр, назва)
освітня програма _____ Товарознавство та експертиза в митній справі
ступеня _____ магістр
(бакалавр, магістр)

Виконавець роботи _____ **Тристан Роман Геннадійович**
(прізвище, ім'я та по батькові)

(підпис, дата)

Науковий керівник _____ **к.т.н., доцент Ткаченко Аліна Сергіївна**
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові)

(підпис, дата)

Рецензент _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

ПОЛТАВА 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ.....	3
ВСТУП.....	4
Розділ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	6
1.1 Стан сільського господарства в Україні	6
1.2 Аналіз експорту сільськогосподарської продукції з України.....	10
1.3 Аналіз нормативних документів,що регламентують порядок експорту сільськогосподарської продукції	13
Висновки	20
Розділ 2. ОБ'ЄКТ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПОРТУ.....	23
2.1 Об'єкт і методи дослідження	23
2.2 Методики моделювання експорту.....	26
Висновки	29
Розділ 3. ЕКСПЕРТИЗА СІЛЬСКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	30
3.1 Аналіз маркування об'єкту дослідження	30
3.2 Ідентифікація об'єкту дослідження для митних цілей	34
3.3 Класифікаційна експертиза для митних цілей	38
Висновки	43
Розділ 4. МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЕКСПОРТУ СІЛЬСКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	46
4.1. Аналіз зовнішньоекономічної угоди	46
4.2. Аналіз товаро-транспортних документів	50
4.3 Аналіз митної декларації	56
Висновки	64
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	74
ДОДАТКИ.....	80

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ЄС - Європейський Союз

ВВП - Валовий внутрішній продукт

РЕЗ - Режим експортного забезпечення

ПДВ - Податок на додану вартість

УКТ ЗЕД – Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності

ПН – податкова накладна

ЄРПН – Єдиний реєстр податкових накладних

НБУ – Національний банк України

ДПС – Державна податкова служба

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

ООН – Організація об'єднаних націй

ДСТУ – Державний стандарт України

МД – Митна декларація

ЗЕД – Зовнішньоекономічна діяльність

ТТН – Товарно-транспортна накладна

ТМЦ – Товарно-матеріальні цінності

ЄДРПОУ – Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України

ВСТУП

Актуальність роботи. Українська економіка дуже залежить від експорту сільськогосподарської продукції. Використання на міжнародному ринку сільськогосподарської продукції дає змогу забезпечити функціонування всього аграрного сектору. Це створення робочих місць для багатьох українців, значні надходження до місцевого та державного бюджетів, створення сприятливого інвестиційного клімату. Однак для стабільного та ефективного розвитку сільськогосподарського експорту необхідно враховувати різні економічні, соціальні та політичні фактори.

Воєнний стан всередині країни наразі є найважливішим негативним фактором і є постійним джерелом економічного дисбалансу. Тому важливо постійно стежити за розвитком ситуації та, якщо необхідно, відповідним чином підготуватися. У 2014 році Україна підписала угоду щодо інтеграції є Європейським Союзом, а з 2023 року держава є кандидатом на вступ до ЄС. Угода вимагає від операторів ринку харчових продуктів дотримання європейських директив та регламентів у сфері безпечності продовольства, технології сільського господарства, митного оформлення. Процес гармонізації нормативних документів триває уже понад 10 років, незважаючи на значний поступ, частина європейських вимог досі не імplementована в Україні. Вищевикладене вказує на актуальність дослідження.

Метою магістерської роботи є дослідження експортного потенціалу української сільськогосподарської продукції та визначення.

Для виконання **завдань** роботи були визначені наступні завдання:

- здійснити теоретичний аналіз стану експорту сільськогосподарської продукції;
- провести класифікаційну експертизу сільськогосподарської продукції з метою митного оформлення;

- проаналізувати нормативні документи, які регламентують стан митного оформлення сільськогосподарської продукції;
- проаналізувати пакет документів для митного оформлення сільськогосподарської продукції.

Об'єкт роботи: сільськогосподарська продукція (сировина).

Предмет роботи: експорт сільськогосподарської продукції.

Дослідницька база: статистичні дані, організаційні звіти, аналітичні звіти та наукова література з аграрного сектору та міжнародної торгівлі.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі методи дослідження, як узагальнення, порівняння, формалізація та класифікація, обробка статистичних даних, аналіз економічних показників, економіко-математичне моделювання, прогнозування результатів.

Наукова новизна:

Апробація результатів дослідження: за результатами дослідження опубліковано тези у матеріалах VI Міжнародної науково-практичної дистанційної конференції «SCIENTIFICRESEARCH: MODERNCHALLENGESANDFUTUREPROSPECTS» (Мюнхен, Німеччина, січень 2025 року) на тему: «Безпечність продуктів переробки української сільськогосподарської сировини». Текст тез подано додатку А.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1 Стан сільськогосподарства в Україні

У 2024 році населення України становило близько 34 мільйона осіб, з яких 30,3% проживали в сільській місцевості, а 69,7% – у містах. Територія країни охоплює 603,5 тис. км², причому 68,5% цієї площі припадає на сільськогосподарські угіддя. Аграрний сектор відіграє значну роль в економіці, забезпечуючи понад 10% ВВП та близько 40% експорту.

Основними напрямками сільського господарства є рослинництво та тваринництво. У рослинництві провідне місце займають зернові культури, такі як пшениця, ячмінь і кукурудза, а також соняшник та інші олійні культури. Тваринництво спеціалізується на виробництві м'яса (свинина, птиця, яловичина), молока та інших продуктів тваринного походження.

Україна є значним експортером аграрної продукції на міжнародні ринки. Основу товарного експорту становлять зернові культури (38,9%), жири та олії рослинного і тваринного походження (25,4%), а також насіння і плоди олійних рослин (16,1%).

На сучасному етапі розвитку економіки агропромисловий сектор України вважається одним із найважливіших секторів економічних систем більшості країн світу, які перейшли на ринкову економіку. Виробнича база агропромислового сектору спирається на розгалужену мережу інфраструктури та систему підтримки наукових досліджень для забезпечення свого розвитку.

Основними характеристиками розвитку сільського господарства є виробництво зернових і олійних культур, розвиток тваринництва, інновації та технології. Україна є одним із провідних світових експортерів пшениці, кукурудзи, соняшnikової олії та інших культур. Частка аграрного сектору у загальному експорті країни перевищує 40%. У 2023 році експорт

сільгосппродукції залишався важливим джерелом валютних надходжень. Тваринництво становить меншу частину аграрного сектору, ніж рослинництво. Основними напрямками є вирощування великої рогатої худоби, свинарство та птахівництво. Проте через економічні труднощі та війну обсяги продукції знижуються. У галузі активно впроваджуються сучасні агротехнології, включаючи точне землеробство, автоматизацію процесів і використання дронів. Ці зміни сприяють підвищенню врожайності та ефективності. Україна має потенціал залишатися світовим лідером у сільському господарстві, але для цього потрібна стабільність, підтримка фермерів і ефективне управління галуззю.

Шлях розвитку аграрної промисловості України передбачає проведення збалансованої та взаємопов'язаної структурної реформи в усіх галузях, запозичення найважливіших досягнень науки і техніки, світового досвіду, передових форм господарювання та їх основи організація виробництва. Для вирішення нагальних проблем. Це питання перерозподілу землі та власності, поглиблення відносин власності та запровадження механізмів захисту прав власності, приватизація виробничих підприємств, реструктуризація підприємств та форм підприємницької діяльності, розвиток кооперації та запровадження ринкової економіки. Ефективне державне регулювання аграрної економіки за допомогою аграрно-орієнтованих методів менеджменту, цінових механізмів, розвитку ринків сільськогосподарської продукції, матеріально-технічних ресурсів і послуг, інтенсифікації зовнішньоекономічної діяльності, диверсифікація тощо [1].

Сільськогосподарська продукція надзвичайно важлива для України, оскільки країна має великий потенціал для експорту сільськогосподарської продукції. Територія благословенна родючим ґрунтом і кліматом, придатним для сільськогосподарського виробництва. Україна є одним із найбільших у світі експортерів зерна, соняшникової олії, олійних культур та іншої сільськогосподарської продукції. Експорт сільськогосподарської продукції

сприяє залученню іноземної валюти, покращенню зовнішньої торгівлі та зміцненню позицій України на світовому ринку.

Сільське господарство є ключовою складовою агропромислового комплексу України, який об'єднує сільське та рибне господарство, харчову промисловість, переробку аграрної продукції, а також матеріально-технічне й фінансове забезпечення цих галузей. Воно забезпечує продовольчу, економічну, екологічну та енергетичну безпеку країни, сприяє розвитку пов'язаних галузей економіки і підтримує соціально-економічний розвиток сільських територій.

Аграрний сектор України забезпечує близько 10% ВВП і до 40% експортних доходів країни. У сільському, рибному та лісовому господарствах зайнято приблизно 17% населення (станом на 2020 рік).

На початок 2020 року площа сільськогосподарських угідь України становила 41,3 млн га, або 68,5% від загальної площі земель.

Структура сільського господарства наведена на рис. 1. 1

Рисунок 1.1 – Структура сільського господарства

Україна володіє близько 30% орних земель Європейського Союзу та 2,1% орних земель світу. У країні зосереджено близько 25% найродючіших

чорноземів світу, які завдяки помірному клімату створюють значні природні переваги для сільськогосподарського виробництва та надають Україні унікальний аграрний потенціал (рис. 1.2) [4].

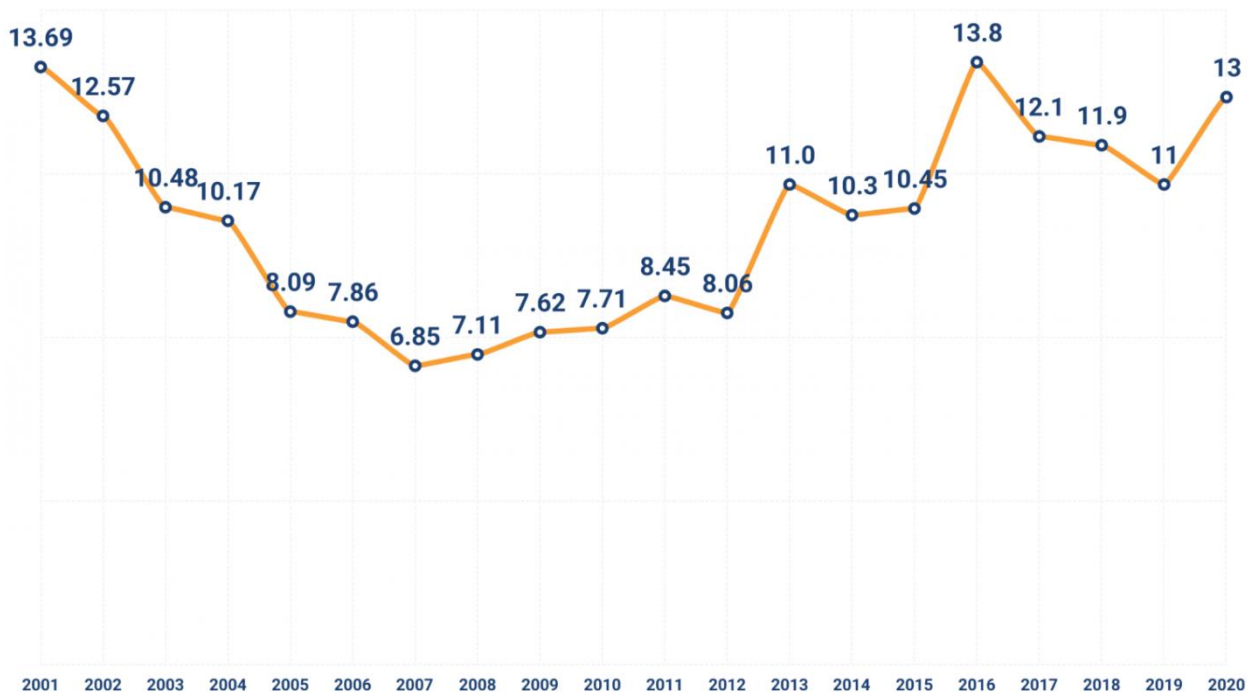

Рисунок 1.2 – Частка аграрної продукції у внутрішньому валовому продукті України

Україна входить до числа провідних світових експортерів зернових і кормових культур, соняшникової олії, тютюну, фруктів, овочів та іншої аграрної продукції. Щорічно країна виробляє близько 40–50 млн тонн зерна, утримуючи позиції одного з найбільших постачальників зернових на міжнародні ринки. Ефективність українських агрохолдингів перевищує показники багатьох світових лідерів галузі завдяки нижчим виробничим витратам.

Родючі ґрунти України забезпечують високу врожайність, хоча середні показники залишаються нижчими, ніж у країнах Європейського Союзу. Це пояснюється обмеженим використанням добрив, засобів захисту рослин і недостатньо сучасним обладнанням.

Попри ці виклики, аграрний сектор демонстрував зростання навіть у кризові періоди, такі як 2008 рік, забезпечуючи країну якісними та доступними продуктами харчування.

Національний аграрний сектор має значний потенціал для вирішення глобальної проблеми голоду. Він тісно пов'язаний із ключовими галузями економіки, такими як машинобудування (виробництво техніки та обладнання) і хімічна промисловість (випуск мінеральних добрив, пестицидів і засобів захисту рослин). Інфраструктурні підприємства забезпечують процеси збирання, транспортування, зберігання й реалізації продукції, що сприяє ефективному функціонуванню галузі [5].

Отже, сільське господарство в Україні є економікоутворюючим сегментом. Родючі ґрунти України забезпечують високу врожайність, хоча середні показники залишаються нижчими, ніж у країнах Європейського Союзу. Саме тому впровадження сучасних технологій в галузі сільського господарства є дуже важливим.

1.2 Аналіз експорту сільськогосподарської продукції з України

Експорт сільськогосподарської продукції – це процес продажу та постачання сільськогосподарської продукції або продукції на закордонні ринки інших країн. Це передбачає транспортування, торгівлю та доставку сільськогосподарської продукції за межі рідної країни для задоволення попиту та отримання прибутку [2].

Організація експорту сільськогосподарської продукції передбачає ряд заходів і процедур, таких як: підбір якісної продукції, упаковка, маркування, логістика, оформлення митних документів, підписання контрактів та угод з покупцями тощо. Країни, які експортують сільськогосподарську продукцію, повинні також враховувати міжнародні стандарти безпеки харчових продуктів і вимоги ринків, на які вони експортують свою продукцію [3].

Експорт сільськогосподарської продукції відіграє ключову роль для країн із значними резервами аграрного виробництва. Він забезпечує притік іноземної валюти, стимулює розвиток сільського господарства, відкриває нові ринки збуту та сприяє загальному зміцненню економіки.

Загалом, експорт агропродукції є важливою складовою сільськогосподарського сектору та міжнародної торгівлі. Він допомагає країнам утверджувати вплив на глобальних ринках, сприяє економічному зростанню та відіграє значну роль у забезпеченні продовольчої безпеки як усередині країни, так і в усьому світі [2].

На експорт сільськогосподарської продукції впливають різні економічні чинники. Основними з них є:

- валютний курс: коливання курсу національної валюти суттєво впливають на конкурентоспроможність продукції на міжнародних ринках. Слабка валюта сприяє зниженню ціни експортних товарів, роблячи їх більш привабливими для іноземних покупців;
- тарифи та мита: високі митні ставки і тарифи, що застосовуються в країнах-імпортерах, можуть обмежувати експорт. Вони збільшують вартість продукції, що знижує її конкурентоспроможність;
- субсидії та фінансова підтримка: державні субсидії для аграрного сектору допомагають знизити витрати на виробництво, що дозволяє зберегти конкурентоспроможність продукції на зовнішніх ринках і стимулює експорт;
- попит на іноземних ринках: рівень попиту на певні види сільськогосподарської продукції в інших країнах суттєво визначає обсяги експорту. Зміни у вподобаннях споживачів, вимоги до якості або цін можуть впливати на експортні показники;
- торговельні угоди: укладання міжнародних торговельних договорів сприяє зниженню митних бар'єрів і полегшує доступ до ринків, що створює додаткові можливості для експорту;

- інфраструктура: наявність розвиненої транспортної та логістичної інфраструктури відіграє ключову роль. Надійні шляхи перевезення, склади для зберігання, сучасні об'єкти обробки продукції і порти є важливими для ефективного експорту [3].

Беручи до уваги ці економічні агрегати, уряди та сільськогосподарські компанії можуть розробляти експортні стратегії, пристосовувати виробництво до зовнішнього попиту та регулювати умови торгівлі для сприяння експорту сільськогосподарської продукції [6].

Експорт сільськогосподарської продукції також впливає на різні економічні показники. Найважливішими є валютні надходження, сальдо зовнішньої торгівлі, економічне зростання, конкурентоспроможність, технічний прогрес, створення робочих місць.

Експорт сільськогосподарської продукції забезпечує країну валютними надходженнями, які можна використовувати для покриття витрат на імпорт, погашення зовнішнього боргу, розвитку інфраструктури та інших секторів економіки. Вплив експорту на баланс зовнішньої торгівлі полягає в тому, що збільшення експорту може призвести до позитивного сальдо торгового балансу, зменшити дефіцит поточного рахунку та сприяти стабільності обмінного курсу [7].

Збільшення експорту сільськогосподарської продукції сприяє економічному зростанню країни. Це стимулюватиме розвиток сільської економіки, сприятиме зайнятості у цьому секторі та сприятиме збільшенню інвестицій та покращенню рівня життя мешканців. Крім того, експорт сільськогосподарської продукції може підвищити конкурентоспроможність країни на світовому ринку. Це буде досягнуто шляхом розвитку ефективного виробництва, впровадження нових технологій, підвищення якості продукції та дотримання міжнародних стандартів.

Експорт сільськогосподарської продукції також сприяє передачі технологій і знань з однієї країни в іншу. Взаємодія з імпортерами та передача сучасних методів виробництва та переробки сприяє підвищенню

технологічного рівня та розвитку аграрного сектору. Крім того, розвиток експорту сільськогосподарської продукції може створити нових робочих місць, особливо в сільській місцевості. Збільшення виробництва та експорту створить більше робочої сили для сільського господарства та суміжних галузей, сприяючи збільшенню зайнятості та доходу [8].

Ці економічні показники показують, що сільськогосподарський експорт є важливим для економіки країни. Це сприяє розвитку, забезпечує стабільний баланс зовнішньої торгівлі та сприяє підвищенню добробуту наших людей.

1.3 Аналіз нормативних документів, щорегламентують порядок експорту сільськогосподарської продукції

У червні 2024 року Рада прийняла Закон (від 09.05.2024 №3706-IX), яким доручає Кабміну на тимчасовій основі, на період воєнного стану, запроваджувати режим експортного забезпечення (далі – РЕЗ) ПДВ при вивезенні за межі митної території України окремих видів товарів (зокрема, сільгосппродукції).

Згідно з Законом №959, режим експортного забезпечення (РЕЗ) встановлює особливі умови та порядок експорту конкретних видів товарів. Ці правила діють виключно в період дії воєнного стану в Україні.

На період дії спеціального режиму контролю за експортом сільськогосподарської продукції забороняється:

- взаємозалік боргів;
- отримання коштів від іноземних контрагентів на рахунки українських компаній, відкриті за кордоном;
- будь-які інші способи розрахунків з іноземними партнерами, окрім прямих валютних переказів на українські рахунки.

Для здійснення експорту товарів, на які поширюється режим експортного забезпечення, підприємство обов'язковоме бути платником

ПДВ. Це означає, що воно має бути зареєстроване в податковій службі та сплачувати ПДВ. Окрім того, на такі товари встановлюється нижня межа ціни, яку експортер не може опустити. Перед тим, як розпочати митне оформлення, експортер зобов'язаний скласти і зареєструвати податкову накладну, що підтверджує здійснення експортної операції.

Здійснювати експорт товарів, на які розповсюджується РЕЗ, зможуть тільки платники ПДВ. Тобто, якщо вивезення таких товарів буде здійснювати не платник ПДВ, то йому скоріше за все, відмовлять у митному оформленні.

Відповідно до [ст. 19-2 Закону №959](#) цей режим застосовується до видів продукції, що класифікуються за такими кодами УКТЗЕД:

1. 0409 00 00 00 – мед натуральний;
2. 0802 31 00 00 – горіхи волоські у шкаралупі;
3. 0802 32 00 00 – горіхи волоські без шкаралупи;
4. 1001 – пшениця і суміш пшениці та жита (меслин);
5. 1002 – жито;
6. 1003 – ячмінь;
7. 1004 – овес;
8. 1005 – кукурудза;
9. 1201 – соєві боби;
10. 1205 – насіння ріпаку або кользи;
11. 1206 00 – насіння соняшнику;
12. 1507 – олія соєва;
13. 1512 – олія соняшникова;
14. 1514 – олія ріпакова (із ріпака або кользи) або гірчична;
15. 2306 – макуха та інші тверді відходи і залишки, одержані під час

добування рослинних або мікробних жирів і олій, за винятком відходів соєвої та арахісової олії.

Цей режим не застосовується до операцій з вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту окремих видів товарів, які:

1. вивозяться як припаси транспортними засобами комерційного призначення відповідно до [ст. 229 Митного кодексу](#);

2. включені до товарних підкатегорій 1001 91 10 00, 1002 10 00 00, 1003 10 00 00, 1004 10 00 00, 1005 10 13 00, 1005 10 15 00, 1005 10 18 00, 1201 10 00 00, 1205 10 10 00, 1206 00 10 00 згідно з УКТЗЕД, які здійснюються платниками ПДВ у супроводі фітосанітарного сертифіката, виданого з урахуванням положень п. 1-5 розд. IX Закону України від 30.06.1993 №3348-XII «Про карантин рослин».

Мінімальнодопустимі експортні ціни. Експорт окремих товарів буде дозволено за умови, що експортна ціна (зазначена в ЗЕД-контракті) є не нижчою, ніж мінімально допустимі експортні ціни (далі – мінімальні ціни). Такі мінімальні ціни встановлюватиме Мінагрополітики. Порядок затвердження мінімальних цін Кабмін вже визначив постановою від 20.08.2024 № 944 (далі – Постанова №944).

При цьому враховуються передбачені законодавством України умови поставки і розрахунків, стан кон'юнктури зовнішніх і внутрішніх ринків, цінова інформація та прогнози щодо можливих цінових коливань, контрактна практика щодо відповідного товару на відповідному ринку та інша інформація кон'юнктурно-цінового характеру.

Мінагрополітики буде визначати мінімальні ціни на окремі види товарів з урахуванням умов поставок відповідно до Міжнародних правил тлумачення комерційних термінів «Інкотермс» (далі – умови поставок), обсяг експорту яких був найбільший за останні п'ять років.

Інформацію для затвердження мінімальних цін Мінагрополітики отримуватиме від Держмитслужби, яка щомісяця до 5 числа буде подавати Мінагрополітики знеособлену інформацію щодо експорту окремих видів товарів за попередній місяць. Мінагрополітики на підставі отриманої інформації визначатиме мінімальні ціни кожного виду товару з урахуванням умов поставок та щомісяця до 10 числа затверджуватиме їх шляхом прийняття відповідного рішення (наказу).

Особливості оподаткування ПДВ операцій з експорту товарів, на які поширюється РЕЗ Такі особливості визначено новим **п. 97 підрозд. 2 розд. XX ПКУ**.

Так, платник ПДВ, який експортує сільгосппродукцію, на яку поширюється режим експортного забезпечення, повинен до дня подання митної декларації скласти податкову накладну (далі – ПН) на експорт такої продукції та зареєструвати її в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН).

При цьому базою оподаткування для оформлення такої ПН буде договірна (контрактна) вартість, але не менша за мінімальні ціни, визначені за офіційним курсом НБУ, що діє на 0 годин дня реєстрації ПН (пп. 97.3 підрозд. 2 розд. XX ПКУ).

Така ПН має бути відображена в декларації з ПДВ не в періоді її складання, а в періоді, на який припадає дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетину митного кордону України (пп. 97.5 підрозд. 2 розд. XX ПКУ).

Якщо з дати реєстрації в ЄРПН ПН, складеної за операціями з вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту окремих видів товарів, минуло 30 календарних днів і не оформлено митну декларацію на такі товари, реєстрація такої ПН в ЄРПН скасовується.

Ставка ПДВ для експорту сільгосппродукції, щодо якої діє режим експортного забезпечення, залежатиме від відсотка повернення валютної виручки в Україну, отриманої від експорту таких товарів (пп. 97.2 підрозд. 2 розд. XX ПКУ). Оформлення податкової накладної має такі особливості:

- кожен вид товару, що експортується, повинен бути відображений в окремій ПН. Тобто, якщо експортується декілька видів продукції, то складається відповідна кількість ПН;
- кількість товару в ПН вимірюється виключно в кілограмах, незалежно від того, в якій одиниці виміру товар фактично реалізується;

- після подання ПН на реєстрацію, протягом трьох робочих днів експортер отримає повідомлення про результат реєстрації: ПН може бути прийнята, відхилена або її реєстрація може бути зупинена.

Для визначення ставки ПДВ при експорті товарів розраховується відсоток повернення валютної виручки за останні 12 місяців. Якщо цей показник досягає 80% і більше, то експортер має право оформити податкову накладну за нульовою ставкою ПДВ. У випадку, якщо відсоток повернення валютної виручки нижчий за 80%, тоді до експортної операції застосовується підвищена ставка ПДВ – 14% або 20%, як при продажах товарів на внутрішньому ринку.

Кожного місяця (станом на 1-е число 2024 року) ДПС має оновлювати (розміщувати в інформаційно-комунікаційних системах) перелік платників податків, у яких частка неотриманих грошових коштів за операціями з експорту окремих видів товарів не перевищує 20% загальної суми від здійснених операцій і з експорту товарів, щодо яких закінчилися встановлені Нацбанком граничні строки розрахунків.

Якщо експортер повернув в Україну всю необхідну суму валютної виручки, він має право зменшити ставку ПДВ з 14% або 20% до 0%. Для цього необхідно скласти розрахунок коригування. Порядок проведення такого розрахунку детально описаний у постанові Кабінету Міністрів №1216. При розрахунку враховується інформація про надходження валютної виручки за останні 12 місяців, яку податкова служба отримує від Національного банку

Ті платники, які попали в такий перелік, матимуть право протягом такого звітного (податкового) місяця оподатковувати операції з експорту окремих видів товарів із застосуванням ставки ПДВ у розмірі 0%.

Окремо слід розглянути вимоги до безпечності сільськогосподарської продукції:

Таблиця 1.1 – Вимоги до показників безпечності сільськогосподарської продукції

Згідно Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [1], «первинна продукція – продукція первинного виробництва, яка включає продукти рослинного походження, продукцію тваринництва, рибальства, мисливства», а «первинне виробництво – виробництво, розведення та/або вирощування первинної продукції, у тому числі збір врожаю, доїння, розведення та/або утримання сільськогосподарських тварин до моменту їх умертвіння (забою), заготівля меду та/або інших їстівних продуктів бджільництва, збір дикоросів (грибів, ягід, горіхів, інших плодів та/або рослин чи їх частин), добування (вилов) рибних продуктів, полювання на тварин». Відповідно до європейської концепції «від лану до столу» сільськогосподарська продукція, включаючи корми для тварин, є першою у харчовому ланцюзі, завдяки чому і має назву «первинна».

Як було зазначено вище, ураховуючи підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, розширено нормативно-правову базу, яка регулює вимоги до безпечності харчових продуктів. У Європейському Союзі існує так званий «Пакет гігієни ЄС», який включає Регламент 852/2004 «Про гігієну харчових продуктів»; Регламент 853/2004 «Про гігієну харчових продуктів тваринного походження»; Регламент 854/2004 «Про організацію офіційного контролю продуктів тваринного походження, призначених для споживання людиною»; Регламент 882/2004 «Про офіційний контроль, здійснюваний з метою забезпечення перевірок відповідності законодавству щодо харчових продуктів та кормів, та правил щодо охорони здоров'я та добробуту тварин». Аналог «Пакету гігієни ЄС» розроблено в Україні [2].

Характеристика нормативних документів, які регламентують показники безпечності первинної продукції подана у таблиці 1.1

Таблиця 1.1 - Характеристика нормативно-правових актів, що регламентують безпечність

Назва нормативного документа	Короткий зміст
Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (№ 771/97-ВР від 23.12.1997 р.)	Закон визначає основні принципи, вимоги до безпечності та якості харчових продуктів, а також повноваження державних органів у цій сфері.
Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019 р., № 7, ст.41) [3]	Закон встановлює правові та організаційні засади надання споживачам інформації про харчові продукти.
Закон України «Про безпечність та гігієну кормів» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018 р., № 10, ст.53) [4]	Закон визначає правові та організаційні засади гарантування безпечності кормів у процесі їх виробництва, обігу та використання, зокрема встановлює вимоги щодо гігієни, маркування, пакування та представлення кормів.
Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017 р., № 31, ст.343) [5]	Закон визначає правові та організаційні засади державного контролю, що здійснюється з метою перевірки дотримання операторами ринку законодавства про харчові продукти, корми, здоров'я та благополуччя тварин.
Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018 р., № 36, ст.275) [6]	Закон визначає основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, засади правового регулювання органічного виробництва, обігу органічної продукції та функціонування ринку органічної продукції, напрями державної політики у зазначених сферах.
Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства «Про затвердження Вимог до забезпечення благополуччя тварин під час забою та умертвіння» (від 29.08.2022 р. року № 628) [7]	Вимоги встановлюють правила до забезпечення благополуччя під час забою сільськогосподарських тварин, яких розводять або утримують із метою отримання харчових продуктів тваринного походження, вовни, шкіри, хутра або інших продуктів забою, умертвіння тварин з метою депопуляції.
Закон України «Про молоко	Закон визначає правові та організаційні основи

та молочні продукти» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004 р., № 47, ст.513) [8]	забезпечення безпечності та якості молока і молочних продуктів для життя та здоров'я населення і довкілля під час їх виробництва, транспортування, переробки, зберігання і реалізації, ввезення на митну територію та вивезення з митної території України.
Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства «Про затвердження Вимог до меду» (№330 від 19.06.2019 року) [9]	Вимоги поширюються на маркування меду для забезпечення належної поінформованості споживачів (користувачів) та запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживача в оману.
Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства «Про затвердження Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР)» (від 01.10.2012 року № 590) [10]	Вимоги встановлюють положення щодо запровадження операторами ринку програм-передумов, розробки постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках.

Враховуючи дані, викладені у таблиці 1, необхідно зазначити, що питання безпечності регламентують закони і накази Міністерства аграрної політики та продовольства. Нормативно-правові документи встановлюють вимоги до окремих показників безпечності, санітарно-гігієнічних процедур, маркування.

Висновки до розділу 1

1. Стан сільського господарства в Україні є визначальним фактором розвитку економіки держави, враховуючи його вагомий внесок у формування

ВВП, забезпечення продовольчої безпеки та участь у міжнародній торгівлі. На сучасному етапі галузь характеризується значним потенціалом, зокрема завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам та родючим ґрунтам. Водночас розвиток сільського господарства стримується низкою проблем, серед яких: недостатній рівень технічного забезпечення, деградація ґрунтів, обмеженість інвестицій, залежність від зовнішніх ринків та виклики, пов'язані зі змінами клімату.

Ефективне вирішення цих питань потребує системного підходу, що включає впровадження інноваційних технологій, модернізацію інфраструктури, стимулювання державної підтримки та адаптацію до євроінтеграційних вимог. Таким чином, підвищення конкурентоспроможності сільського господарства України можливе лише за умов комплексної модернізації та сталого розвитку галузі.

2. Аналіз експорту сільськогосподарської продукції з України свідчить про його ключову роль у зовнішньоекономічній діяльності держави. Україна є одним із провідних світових постачальників зернових культур, олійних культур, продукції тваринництва та іншої аграрної продукції. Основними ринками збуту виступають країни Європейського Союзу, Азії, Близького Сходу та Африки.

Попри позитивну динаміку обсягів експорту, розвиток цього сегмента стикається з низкою проблем, серед яких висока залежність від кон'юнктури світових ринків, логістичні обмеження, вплив військових дій та недостатній рівень диверсифікації продукції. Особливу роль відіграють міжнародні санкції та зміни регуляторного середовища, що формують додаткові виклики для експортерів.

Для забезпечення стійкого розвитку експорту сільськогосподарської продукції необхідно вдосконалювати логістичну інфраструктуру, розширювати асортимент продукції з високою доданою вартістю, розвивати переробну галузь та посилювати експортну орієнтацію за рахунок відкриття нових ринків. Таким чином, ефективна інтеграція України у світову аграрну

економіку можлива за умов реалізації стратегій, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності продукції та забезпечення стабільності експортних потоків.

3. Аналіз нормативних документів, що регламентують порядок експорту сільськогосподарської продукції з України, показав, що правова база цієї сфери є достатньо розвиненою та спрямованою на забезпечення відповідності міжнародним стандартам. Основними документами, які регулюють експортні операції, є Закони України, постанови Кабінету Міністрів, нормативно-правові акти Міністерства аграрної політики та продовольства, а також митне законодавство. Особливу увагу приділено гармонізації національного законодавства з нормами ЄС у рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Водночас у нормативно-правовій базі існують певні прогалини, які ускладнюють ведення експортної діяльності. Серед основних викликів можна виділити складність адміністративних процедур, недостатню цифровізацію процесів, непередбачуваність регуляторного середовища та вплив зовнішньоекономічних чинників. Крім того, значну роль у забезпеченні доступу української сільськогосподарської продукції до міжнародних ринків відіграють фітосанітарні вимоги, сертифікація та стандарти якості, що потребують постійного вдосконалення.

Отже, подальше спрощення процедур, цифровізація експортних процесів, адаптація до міжнародних стандартів та вдосконалення регуляторної політики є ключовими напрямками розвитку правового забезпечення експорту сільськогосподарської продукції, що сприятиме зміцненню позицій України на світовому ринку.

Розділ 2. ОБ’ЄКТ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПОРТУ

2.1 Об'єкт і методи дослідження

Об’єктом дослідження є сільськогосподарська продукція, що експортується ТОВ «Kernel». Структура бізнес-процесу організації наведена на рис. 2.1

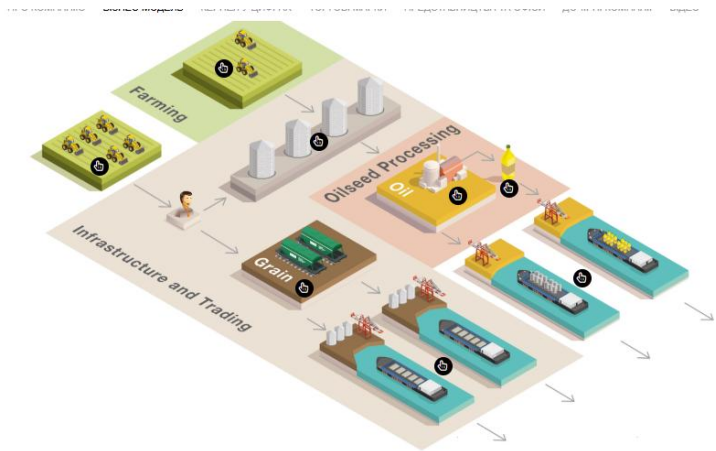

Рисунок 2.1 – Візуалізація бізнес процесу компанії «Kernel»

Kernel – провідний світовий виробник та експортер соняшникової олії, найбільший в Україні виробник та експортер зернових, ключовий постачальник сільськогосподарської продукції з регіону Чорноморського басейну на світові ринки. На частку компанії припадає близько 8% світового експорту соняшникової олії. Свою продукцію «Kernel» постачає до понад 60 країн. З листопада 2007 року акції компанії торгуються на Варшавській фондовій біржі (WSE). Фінансові показники діяльності компанії наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Фінасові показники компанії «Kernel»

Назва процесу	ФР2022	ФР2023	Y-O-Y
Переробка олійних культур	1,681	1,908	13%
Інфраструктура і трейдинг	4,535	2,602	(43%)
Агробізнес	635	695	9%
Коригування	(1,519)	(1,750)	15%
Всього	5,332	3,455	(35%)

Модель менеджменту компанії наведена на рис. 2.2.

Рисунок 2.2 – Модель менеджменту компанії «Kernel»

На виробництві запроваджені політики сталого розвитку, серед яких у тому числі є політика з якості і безпечності продукції.

Цілі політики:

Забезпечення єдиного підходу до управління системами менеджменту якості та безпечності продукції безперервного їх удосконалення у відповідності з кращими світовими практиками та вимогами міжнародних стандартів (ISO, GMP+, ISCC, IFS, BSCI та ін.), вимогами, пов'язаними з релігійною приналежністю (Kosher, Halal), вимогами країн імпортерів продукції та вимог безпосередніх споживачів.

Співробітництво з постачальниками, клієнтами, підрядниками та партнерами по бізнесу в частині забезпечення того, щоб стандарти компанії в сфері менеджменту якості та безпечності продукції були також і їх зобов'язаннями.

Дотримання законодавства України у сфері безпечності продукції ✓
Забезпечення та підтримка Цілей сталого розвитку ООН.

Постійний аналіз, удосконалення та підвищення результативності у сфері якості та безпечності продукції. Управління ризиками щодо випуску невідповідної або небезпечної продукції.

Включення цілей та завдань у сфері менеджменту якості та безпечності продукції в бізнесплани, стратегії та процеси.

Забезпечення відкритої та прозорої комунікації з питань менеджменту якості та безпечності продукції, забезпечення співробітників компанії необхідними ресурсами та знаннями для ефективного виконання їхніх обов'язків.

Принципи Кернел в сфері управління якістю та безпечністю продукції

Відповідальність кожного за безпечність продукції на кожному етапі виробництва ✓ Ризик-орієнтований підхід: проведення глибокого аналізу ризиків та небезпечних чинників, пов'язаних з безпечністю продукції.

Навчання, розвиток та залучення персоналу.

Дотримання законодавства та ключових міжнародних стандартів в сфері систем менеджменту якості та безпечності продукції.

Готовність до змін та постійне поліпшення для досягнення стійкого розвитку компанії ✓ Відкритість та проінформованість зацікавлених сторін.

Орієнтація на споживача.

Лідерство.

Процесний підхід.

Прийняття рішень на основі даних.

Менеджмент взаємовідносин.

Учасники процесу управління якістю наведені на рис. 2.3.

Учасники процесу та зони відповідальності

Генеральний директор ✓ Відповідальність за реалізацію Політики в межах всієї компанії	Керівник групи систем менеджменту якості ✓ Відповідальний за реалізацію вимог Політики управління якістю та безпечністю продукції на корпоративному рівні ✓ Координування робіт щодо впровадження вимог цієї Політики ✓ Загальна координація роботи з сертифікації при впровадженні та функціонуванні систем менеджменту якості та безпечністю продукції ✓ Організація та супровід зовнішніх аудитів. Комунікація з аудиторськими компаніями ✓ Ініціювання та координація проведення розслідувань щодо випадків/ситуацій порушення Політики
Директор напрямку ✓ Відповідальність за реалізацію Політики в межах своїх напрямків ✓ Контроль за недопущенням виникнення потенційних ситуацій порушення Політики в процесі діяльності ✓ Контроль рівня обізнаності нових співробітників щодо принципів Політики ✓ Визначення зовнішніх та/або внутрішніх ризиків, які потенційно можуть впливати на реалізацію Політики ✓ Забезпечення реагування на всі виявлені ризики та впровадження відповідних контрольних дій ✓ Участь у процесі щорічного виявлення та оцінки ризиків	Менеджери систем якості/ Служба якості (у межах повноважень) ✓ Відповідальні за реалізацію вимог Політики управління якістю та безпечністю продукції ✓ Взаємодія із зовнішніми контролюючими органами, а також зацікавленими сторонами в рамках своїх повноважень ✓ Проведення розслідувань та аналізу виникнення ситуацій, пов'язаних з відхиленнями від нормативних вимог ✓ Визначення та винесення на розгляд вищого керівництва пропозицій щодо запобіжних та/або коригувальних дій ✓ Розгляд звернень, що надійшли на Гарячу Лінію Кернел з питань якості та безпечністю продукції
Відділ Комплаєнс ✓ Розгляд звернень, що надійшли на Гарячу Лінію Кернел з питань якості та безпечністю продукції ✓ Забезпечення Захисту Заявників щодо ситуацій порушення Політики ✓ Участь у проведенні службових розслідувань за обставинами, що спричинили порушення Політики	

Рисунок 2.3 – Учасники управління якістю і безпечністю у компанії «Kernel»

Етапи процесу управління якістю та безпечністю продукції:

1. Ідентифікація ризиків та небезпечних чинників розробка цілей та процесів необхідних для отримання результатів.
2. Виявлення ризиків та небезпечних чинників, реалізація запланованих процесів Проведення вчасних та об'єктивних розслідувань наслідків невідповідностей – визначення причин їх виникнення.
3. Оцінка та управління ризиками та небезпеками системний моніторинг та вимірювання результатів процесів, інформування про результати моніторингу.
4. Постійне удосконалення існуючої системи управління якістю та безпечністю продукції Реалізація заходів постійного поліпшення для досягнення очікуваних результатів.

2.2 Методи дослідження

Для досягнення цілей роботи та вирішення основних проблем були застосовані різні методи дослідження. До основних загальноприйнятих наукових методів дослідження, які використовує автор, належать індуктивний, дедуктивний, інтегративний методи, наукова абстракція (при вивченні основ формування та використання експортного потенціалу аграрного сектору України), порівняння та систематизація, табличний та

графічний формати, тощо Презентація результатів (з метою аналізу розвитку аграрного сектору України та оцінки його експортного потенціалу), узагальнення (з метою визначення можливостей підвищення експортного потенціалу аграрного сектору України в умовах воєнного часу).

Теоретико-інформаційною основою дослідження є основи економічної теорії положення, законодавча база, журнали та монографії публікації, матеріали міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, статистика Держкомстату України.

Ідентифікація – це ототожнювання об'єктів, розпізнавання, встановлення відповідності розпізнаваного об'єкта своєму образу чи знаку. У законі України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини наводиться таке визначення ідентифікації: «Ідентифікація – (від лат. *identificare* – ототожнювати) процедура підтвердження відповідності органолептичних, біологічних, фізичних та хімічних параметрів і властивостей, специфічних для даного виду харчового продукту, тим параметрам і властивостям, які зазначаються при етикетуванні цього харчового продукту, а також процедура підтвердження загальновизнаної назви даного виду продукту, торговельної марки та/або комерційного (фірмового) найменування».

Ідентифікація вимагає багатосторонніх досліджень як досвідченими фахівцями – товарознавцями-експертами, так і висококваліфікованими вченими експертами.

Ідентифікаційна експертиза товарів проводиться для того, щоб встановити, чиналежить товар до тієї чи іншої товарної групи, ця ідентифікація здійснюється на основі визначення характерних індивідуальних ознак, що наведені в нормативних або супровідних документах. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі завдання:

1. До якого класу або групи однорідних товарів належать вироби даної партії товарів?

2. Чи відповідає якість товарів даної партії вимогам нормативних документів або технічному опису на дану групу товару?

3. До якого гатунку належить даний товар, якщо він поділяється на певні гатунки?

Чи не входить даний товар у номенклатуру заборонених до реалізації товарів, або товарів, що мають деякі обмеження для реалізації на вітчизняному ринку.

Класифікаційна експертиза за УКТ ЗЕД – це процедура визначення коду товару відповідно до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності. Цей код є своєрідним "паспортом" товару в міжнародній торгівлі і використовується для митного оформлення, статистичних обліків, а також для застосування різних тарифних і нетарифних обмежень.

Чому важлива класифікація за УКТ ЗЕД?

- Правильне митне оформлення: Код УКТ ЗЕД визначає митну ставку, що підлягає сплаті при ввезенні або вивезенні товару.
- Статистичні дані: Дані про зовнішню торгівлю збираються за кодами УКТ ЗЕД, що дозволяє аналізувати структуру експорту та імпорту.
- Застосування нетарифних обмежень: Деякі товари можуть підлягати ліцензуванню, квотуванням або іншим обмеженням, які визначаються за кодом УКТ ЗЕД.

Визначення походження товару: Для застосування преференційних торговельних режимів необхідно правильно класифікувати товар за УКТ ЗЕД.

Як проводиться класифікаційна експертиза?

Процес класифікації товару за УКТ ЗЕД включає в себе кілька етапів:

1. Збір інформації про товар: Для проведення експертизи необхідно надати детальний опис товару, включаючи його назву, призначення, матеріали, конструкцію, упаковку тощо.

2. Аналіз нормативної бази: Експерт вивчає положення УКТ ЗЕД, митного тарифу України та інші нормативні документи, які регулюють класифікацію товарів.

3. Порівняння характеристик товару з описами в УКТ ЗЕД: Експерт порівнює характеристики наданого товару з описами товарів, наведених у відповідних товарних позиціях УКТ ЗЕД.

4. Вибір найточнішого коду: На основі проведеного аналізу експерт вибирає код УКТ ЗЕД, який найбільш точно відповідає характеристикам товару.

Висновки до розділу 2

1.«Kernel» є одним з лідерів аграрного ринку України, що спеціалізується на виробництві та експорті олійних культур. Компанія демонструє стабільні фінансові результати та активно інвестує в розвиток виробництва. Завдяки своїй соціальній відповідальності та екологічним ініціативам, "Kernel" має позитивний імідж на ринку.

2. Ідентифікація товарів – це процес визначення та класифікації товарів з метою їх подальшого використання в різних сферах діяльності, зокрема в торгівлі, логістиці, митному оформленні та ін. Правильна ідентифікація є ключовою для ефективного управління товарами. Правильна класифікація товару за УКТ ЗЕД є важливим етапом зовнішньоекономічної діяльності. Від цього залежать митні платежі, застосування нетарифних обмежень та участь у міжнародній торгівлі. Тому до проведення класифікаційної експертизи слід підходити відповідально і залучати до цього кваліфікованих фахівців.

РОЗДІЛ 3

ЕКСПЕРТИЗА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

3.1 Аналіз маркування об'єкту дослідження

У порівнянні з 2022 роком Кернел скоротив площі під соняшником та кукурудзою, збільшився під пшеницею та соєю (підостанньою— з 6.3 тис. га до 65 тис. га). Дані щодо посівних площ та врожайності наведено в таблиці нижче у табл. 3.1

Таблиця 3.1 – Дані щодо посівних площ та врожайності

Сезон	2023/2024	2022/2023	2021/2022	2020/2021	2019/2020	2018/2019
Кукурудза						
Посівні площі, га	84 400	150 000	255 000	255 000	231 000	222 000
Врожайність, т/га	9.5	8.5	9.3	8.0	8.5	9.8
Пшениця						
Посівні площі, га	61 100	35 000	64 000	73 000	97 000	100 000
Врожайність, т/га	6.7	4.5	6.1	4.9	5.9	5.1
Соняшник						
Посівні площі, га	119 800	130 600	154 000	149 000	137 000	132 000
Врожайність, т/га	2.9	2.5	3.0	3.0	3.5	3.2
Загальний земельний банк, га	363 000	363 000	500 000	510 000	514 000	550 000

У роботі більш детально розглянуто саме насіння соняшника (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 – Насіння соняшника сорту Carron (канадійський гібрид)

Висота стебла складає 1,75 метра, стебло товсте пряме, потужне, високе, корінь потужний залягає в землю на глибину до 250 см, листя середнє, капелюшки діаметром від 25 см, насіння дрібне.

Істотні відмінності трансгенного соняшнику від звичайних гібридів і сортів :

1) Завдяки трансформованому гену NPZK1 має хорошу посухостійкість до + 60 С .

2) Стійкий соняшник до вилягання та осипання, завдяки трансформованому гену Sub1A соняшник витримує щедрі дощі, а також часткове затоплення полів з соняшником водою, ураганний вітер, град.

3) Трансформації генів RxRy і гена Psku1 соняшнику підвищує стійкість до захворювань соняшнику.

4) Ген Q3RV1f виділяє природний гербіцид, який пригнічує розвиток паразитів вовчка, чим підвищує стійкість цього гібриду до вовчка.

5) Стійкий цей гібрид до усіх шкідливих комах внаслідок введення тетра гена VEZ 14 виділеного з рослини полину гіркокого і трансформованого в структуру клітини ДНК соняшнику, тому в різних фазах зростання соняшнику, від початку розвитку сім'ядоль і при надрізі або прикушенні

шкідливими комахами стебел, коренів, сім'ядоль та інших частин соняшнику виділяється ефірна олія з різким гірким смаком, що відлякують шкідливих комах поїдаючи звичайні сорти та гібриди соняшника, який надалі при повному дозріванні кошиків соняшника і насіння, повністю зникає.

6) Витримує різкі перепади температур від $+20\text{ }^{\circ}\text{C}$, до $-12\text{ }^{\circ}\text{C}$ Супроводж усього періоду вегетації завдяки трансформованому гену OSMYB4.

7) Обробляється гербіцидом системної дії внаслідок трансформованого гена Mn-SOD 9, а також стійкий до оксидативних стресів.

8) Цей гібрид є таким, що самозапилюється не вимагає присутності бджіл.

9) Характеризується рівномірним дозріванням, забирається соняшник на пряму і не вимагає десикацій.

10) В результаті трансформування гена WRKY цей гібрид отримав стійкий до осмотичних стресів, до кислотних дощів, а також до високих температур і підвищеного ультрафіолетового випромінювання, при цих високих температурах, пилок соняшнику не згорає.

Вміст соняшникової олії в олійному гібриді складає 52%.

Маса 1000 насінин трансгенного олійного гібрида CARRON соняшнику складає 69 грамів.

Схожість— 98 %. Енергія проростання— 97 %. Типовість— 100 %, Вологість— 8 %. Чистота —99,99 %. Врожайність канадського трансгенного гібрида олійного соняшнику CARRON складає 48 цент з 1 – гектара. Посів гібриду соняшнику розпочинається з 1 березня і включно по 26 травня. Можна сіяти соняшник при температурі $+1\text{ }^{\circ}\text{C}$, $+2\text{ }^{\circ}\text{C}$, оскільки він не боїться весняних приморозків, сходи соняшнику з'являються через 8 –10 днів.

Норма висіву трансгенного соняшнику гібриду CARRON на 1 гектар складає - 4 кг, сіється на глибину 4 см, пунктирним способом с міжряддями 70 см x 35 см, що складає пневматичними сівалками СУПН - 8, СКПП - 12, СПГ- 6 МФ.

Гербіцидні препарати мають подвійний механізм дії на бур'яни: - вбивають як вегетуючі, так і бур'яни, які ростуть з насіння—діюча речовина гербіциду (имазетапир 100 г/л, біоактиватор NN – 21) проникає через корені та листя рослин, розноситься по ксилемі і флоемі до точок зростання і блокує синтез протеїну, що веде до припинення зростання клітин і загибелі рослин. Гербіцид вносять за допомогою наземних обприскувачів, після появи сходів соняшнику у фазі від 2 до 6 справжніх листків (сім'ядолі соняшнику не враховуються). Обробка припиняється, коли соняшник знаходиться у фазі 9-10 листків. Норма витрати гербіциду - 1-1,2 л на 1 га. Добрива: Внесення фосфорних і азотних добрив підвищує не лише врожайність, але й олійність соняшнику, рекомендовані дози внесення добрив калієва селітра 20 кг на 1-га суперфосфат та нитроаммофоски 160 кг на 1 гектар перед посівом або по сходах соняшнику.

Аналіз маркування відповідно до законодавства наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Аналіз маркування зразків плавленого сиру відповідно до вимог Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів»

Інформація на маркуванні	Наявність інформації
Назва харчового продукту	Насіння соняшника сорту Carroon (канадійський гібрид)
Перелік інгредієнтів	-
Інформація щодо алергенів (будь-які інгредієнти або допоміжні матеріали для переробки, які наведені у <u>додатку № 1</u> ЗУ)	Не алерген
Кількість харчового продукту в установлених одиницях вимірювання	1 кг у споживчому пакуванні
Мінімальний термін придатності або дата «вжити до»;	2 роки
Будь-які особливі умови зберігання/або умови використання	від +20 С°, до - 12 С

я (за потреби);	
Найменування та місцезнаходження оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про харчовий продукт, а для імпортованих харчових продуктів - найменування та місцезнаходження імпортера	Kernel, 01001, м. Київ, пров. Тараса Шевченка, 3
Країна походження або місце походження	Україн
Інструкції з використання - у разі якщо відсутність таких інструкцій ускладнює належне використання харчового продукту	-
Інформація про поживну цінність харчового продукту	Енергетична цінність – 585 ккал, жири 51 г, вуглеводи – 20 г

Отже, маркування асіння соняшника відповідає вимогам законодавства. Це важливо, оскільки при експорті українські виробники повинні дотримуватися гармонізованих вимог з ЄС.

3.2 Ідентифікація об'єкту дослідження для митних цілей

Для ідентифікації партії насіння соняшникового нами здійснено органолептичну оцінку, оцінку ступеня засміченості та оцінку наявності шкідників.

Визначення якості соняшнику включає органолептичні показники, такі як колір та запах. Сортові якості насіння можуть відрізнятися, тому для фахівців важливо пам'ятати про норми ДСТУ для кожного класу соняшника.

Оцінка кольору соняшника проводиться візуально. Насіння може мати різний відтінок і бажано мати певні стандарти для конкретного продукту. Колір може бути світло-жовтим, жовтим, коричневим або навіть сірим, залежно від сорту та ступеня обробки.

Запах соняшника може бути горіховим, маслянистим, свіжим та іншими характеристиками, які можуть змінюватись в залежності від якості та ступеня збереження насіння.

Ці органолептичні параметри можуть використовуватися для визначення, наскільки насіння соняшника відповідає очікуваним характеристикам та стандартам якості. У таблиці 3.1 наведено характеристику органолептичних параметрів якості соняшникового насіння.

Таблиця 3.1 – Характеристика органолептичних параметрів якості соняшникового насіння

Назва показника	Характеристика згідно з ДСТУ 4843:2007 Ядро соняшникового насіння	Характеристика зразка
Колір	Колір може бути світло-жовтим, жовтим, коричневим або навіть сірим, залежно від сорту та ступеня обробки	Світло-жовтий
Запах	Може бути горіховим, маслянистим, свіжим та іншими характеристиками,	Горіховий

Оцінка ступеня засміченості соняшника може проводитися візуально або з використанням спеціалізованих сортувальних машин та обладнання. Оцінка ступеня засміченості важлива визначення якості продукту, і може впливати його ціну і використання. Чим нижчий ступінь засміченості, тим вища якість соняшнику та його кінцевих продуктів.

Таблиця 3.2 – Характеристика ступеня засміченості соняшникового насіння

Показник	Характеристика	Характеристика у досліджуваному зразку
Інше насіння	Насіння інших рослин, яке випадково потрапило в урожай соняшника.	Відсутнє
Камені та бруд	Неспецифічні матеріали, які можуть збиратися разом із насінням у процесі збирання та обробки.	Неспецифічні матеріали, які можуть збиратися разом із насінням у досліджуваному насінні не ідентифіковані.
Пил і пісок:	Дрібні частинки, які можуть бути присутніми в насінні.	Пил і пісок пристуні у невеликій кількості.
Залишки рослин	Частинки стебел або листя, які могли бути зібрані разом із насінням.	Залишки стебел відсутні

Отже, аналіз соняшникової сировини свідчить про доброякісність досліджуваного насіння.

Зараженість шкідниками соняшника — це оцінка ступеня впливу різних шкідників на рослини соняшника. господарства. Нижче наведені деякі з найпоширеніших шкідників в соняшнику:

→ Ведмедка соняшникова (*Helianthus tuberosus*): завдає шкоди корінням соняшника, залишаючи їх пошкодженими (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 – Ведмедка соняшникова

→ Небезпечні личинки (*Helicoverpaarmigera*): можуть завдавати шкоди квіткам соняшника.

→ Тля (*Aphididae*): харчується соками рослин соняшнику, що може призвести до зменшення врожайності та якості продукції (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 – Тля

→ Міль (*Helicoverpaarmigera*): Міль може пошкоджувати суцвіття соняшнику.

Рисунок 3.3 – Міль

Аналіз зараженості шкідниками насіння соняшнику показано у таблиці 3.2.

Назва шкідника	Інформація про наявність у насіння соняшнику
Ведмедка соняшникова	Відсутня

Тля	Відсутня
Міль	Відсутня
Неідентифіковані личинки	Відсутні

3.3 Класифікаційна експертиза для митних цілей

Митна експертиза — це спеціальне науково-практичне дослідження, що проводиться експертами з метою рішення завдань митної справи для з'ясування питань, що виникають у процесі виконання вимог митного законодавства.

Здійснення митних процедур передбачає виконання повного комплексу загальних завдань: податкових, адміністративних, економічних, кримінальних, статистичних і захисних, і вимагає спеціальних знань і проведення всіх видів перевірок. У разі необхідності для проведення митного огляду можуть бути залучені спеціалісти та експерти.

Однією з найголовніших класифікаційних експертиз для митних цілей є класифікація товарів за УКТЗЕД.

УКТЗЕД має детальну систему опису та правил кодування товарів. В основу утворення класифікаційних угруповань УКТЗЕД закладено різні ознаки товарів. Під час формування розділів використовуються такі ознаки, як походження матеріалу, з якого вироблено товар, призначення, хімічний склад.

Формування розділів відбувається на підставі походження товару, матеріалу, призначення та хімічного складу. У побудову груп закладено принцип послідовності обробки товарів, починаючи від сировини та напівфабрикатів до готових виробів, що створює умови для застосування товарної номенклатури при укладенні митного тарифу держав

УКТЗЕД сьогодні — надійний інструмент державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. На практиці, ні один процес у зовнішньоекономічної діяльності не проходить без участі даного класифікатора [1].

Товари при їх декларуванні підлягають класифікації, тобто у відношенні товарів визначаються коди відповідно до класифікаційних групувань, зазначених в УКТЗЕД. Згідно визначених кодів встановлюються тарифні та нетарифні методи регулювання. З метою правильності класифікації товарів, які подані до митного оформлення, проведемо класифікацію згідно з УКТЗЕД.

Об'єктом класифікації для митних цілей є насіння соняшника для сівби, що експортується з України сорту Carron. Перш за все, необхідно відповісти на ряд питань, які допоможуть правильно класифікувати товар:

- що це? – насіння ;
- з якого матеріалу виготовлено? – насіння соняшника сорту Carron
- для чого використовуються? – для сівби
- у якому вигляді використовується? – у подрібненому або неподрібненому ;
- чи єдине це угруповання в якому він описаний? – відповідь отримуємо після здійснення класифікаційної експертизи.

Оскільки об'єкт класифікаційної експертизи є насіння і віно є продуктом рослинного походження, то він класифікується у розділі 2 «Продукти рослинного походження». Групи даного розділу зазначені на рис. 3.4.

Українська класифікація товарів ЗЕД	
Пошук в УКТЗЕД	
	Знайти
УКТЗЕД	
Розділ II (06-14)	Продукти рослинного походження
Група 06	Живі дерева та інші рослини; цибулини, коріння та інші аналогічні частини рослин; зрізані квіти і декоративна зелень
Група 07	Овочі та деякі їстівні коренеплоди і бульби
Група 08	Їстівні плоди та горіхи; шкiрки цитрусових або динь
Група 09	Кава, чай, мате або парагвайський чай, прянощі
Група 10	Зернові культури
Група 11	Продукція борошномельно-круп'яної промисловості; солод; крохмалі; інулiн; пшенична клейковина
Група 12	Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж
Група 13	Шелак природний неочищений; камеді, смоли та інші рослинні соки і екстракти
Група 14	Рослинні матеріали для виготовлення плетених виробів; інші продукти рослинного походження, в іншому місці не зазначені

Рисунок 3.4 – Групи розділу II УКТЗЕД

Аналізуючи дані рисунку, можна зробити висновок, що товар належить до групи 12 «Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж». Структура даної групи наведена на рис. 3.5.

Українська класифікація товарів ЗЕД	
Пошук в УКТЗЕД	
	Знайти
УКТЗЕД	
Розділ II (06-14)	Продукти рослинного походження
Група 12	Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж
1201	Сосні боби, подрібнені або неподрібнені:
1202	Арахіс, несмажений або неприготовлений іншим способом, лущений або нелущений, подрібнений або неподрібнений:
1203 00 00 00	Копра
1204 00	Насіння льону, подрібнене або неподрібнене:
1205	Насіння ріпаку або кользи, подрібнене або неподрібнене:
1206 00	Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене:
1207	Насіння та плоди інших олійних культур, подрібнені або неподрібнені:
1208	Борошно та крупа з насіння чи плодів олійних культур, крім борошна з гірчиці:
1209	Насіння, плоди та спори для сібви:
1210	Шишки хмелю, свіжі або сухі, подрібнені або неподрібнені, розмелені або у вигляді гранул; лупулін:
1211	Рослини, частини рослин, насіння та плоди, які використовуються в основному у парфумерії, медицині або для боротьби з комахами, паразитами тощо, свіжі, охолоджені, заморожені або сушені, порізані або непорізані, подрібнені або мелені:
1212	Плоди риккового дерева, морські та інші водорості, буряк цукровий та цукрова тростина, свіжі, охолоджені, морожені або сушені, подрібнені або неподрібнені; кісточки, ядра плодів та інші продукти рослинного походження (включаючи несмажені корені цикорію виду <i>Cichorium intybus sativum</i>), які використовуються в основному для харчових цілей, в іншому місці не зазначені:
1213 00 00 00	Солома та полтва зернових, необроблені, подрібнені або неподрібнені, мелені або немелені, пресовані або у вигляді гранул
1214	Бруква кормова, буряк кормовий (мангольд), кормові коренеплоди, сіно, люцерна, конюшина, еспарцет, капуста кормова, люпин, вика та аналогічні кормові продукти, гранульовані або негранульовані:

Рисунок 3.5 – Структура групи 12 «Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж»

Згідно з даними рисунку, даний товар класифікується у товарній позиції 1206 00 «Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене». Наступним етапом класифікаційної експертизи є визначення товарної підпозиції. Для цього слід проаналізувати структуру товарної позиції (рис. 3.6).

Українська класифікація товарів ЗЕД

Пошук в УКТЗЕД

УКТЗЕД

Розділ II (06-14)	Продукти рослинного походження
Група 12	Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж
1206 00	Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене:
- 1206 00 10 00	для сівки
- [1206 00 9]	інше:
- - 1206 00 91 00	лущене; у лущинні сірого кольору та з білими смугами
- - 1206 00 99 00	інше

* В дужках [...] вказані неіснуючі коди. Ці коди вказані формально, для встановлення зв'язку між батьківськими і дочірніми кодами

Рисунок 3.6 – Структура товарної позиції 1206 00 «Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене»

Так як об'єктом дослідження є насіння соняшникове для сівки, то його слід відносити до товарної підпозиції 1206 00 10 00. Для визначення товарної категорії товару, варто проаналізувати структуру товарної підпозиції «Для сівки», що наведено на рис 3.7.

Довідка по товару УКТЗЕД

Код товару : 1206 00 10 00
станом на 18.01.2025

Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене:
- для сівки
Основна одиниця виміру: кг (код 166)
Додаткова одиниця виміру: немає

Рисунок 3.7 – Структура товарної підпозиції 1206 00 10 00.

Як видно з рисунку 3.7, насіння соняшникове для сівки необхідно класифікувати до товарної категорії 1206 00 10 00, що є однозначною класифікацією товару.

Характеристику рівнів класифікації винограду столового наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Характеристика рівнів класифікації об'єкту дослідження

Найменування рівня класифікації	Код згідно УКТЗЕД	Назва товарів
1	2	3
Розділ	II	Продукти рослинного

		походження
Група	12	Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж
Товарна позиція	1206 00	Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене
Товарна підпозиція	-	Не деталізована
Товарна категорія	-	Не деталізована
Товарна підкатегорія	1206 00 10 00	Насіння соняшнику, подрібнене або не подрібнене для сівби

Враховуючі дані та аналізуючи результати класифікації, згідно з УКТЗЕД табл. 4.1, сформовано класифікаційне рішення(табл. 4.2.)

Таблиця 4.2 –Класифікаційне рішення стосовно класифікації та кодування товарів в УКТЗЕД

Код товару згідно з УКТЗЕД	Опис товару
1206 00 10 00	Насіння соняшнику, подрібнене або не подрібнене для сівби сорту Carron. Країна походження – Україна .

Дане класифікаційне рішення буде використане під час:

- формування інформаційно-аналітичної довідки;
- встановлення тарифних та нетарифних методів регулювання експорту насіння соняшника;
- при заповненні граф 31 та 33 МД.

Висновки до розділу 3

3.1 Аналіз маркування об'єкта дослідження є важливою складовою процесу митного контролю, оскільки маркування забезпечує ідентифікацію товару, підтверджує його відповідність вимогам законодавства, а також містить необхідну інформацію для споживачів та контролюючих органів. Маркування слугує джерелом даних щодо складу, походження, виробника, умов зберігання, транспортування та використання продукції, що має особливе значення у міжнародній торгівлі.

Аналіз показав, що ефективність митного контролю значною мірою залежить від точності, повноти та достовірності маркування. Недоліки в маркуванні, такі як відсутність обов'язкових елементів, невідповідність стандартам або використання неправдивої інформації, можуть ускладнити процес ідентифікації товару, призвести до порушення законодавства та викликати ризики для споживачів.

Серед ключових проблем, виявлених під час аналізу маркування, є недостатня стандартизація вимог до різних категорій товарів, складність перевірки справжності маркування, а також відсутність уніфікованого підходу до маркування в міжнародній практиці. Для вдосконалення цього процесу необхідно гармонізувати національні вимоги з міжнародними стандартами, забезпечити цифровізацію процедур перевірки маркування та впроваджувати механізми відстеження походження продукції.

Таким чином, аналіз маркування об'єкта дослідження підтверджує його значущість для забезпечення ефективності митного контролю, захисту прав споживачів та дотримання норм міжнародної торгівлі. Розвиток і вдосконалення процедур аналізу маркування є важливим кроком у зміцненні

системи митного регулювання та підтримці прозорості економічних відносин.

3.2 Ідентифікація об'єкта дослідження для митних цілей є одним із ключових етапів митного контролю, що спрямований на встановлення точних характеристик товару, необхідних для його класифікації, оцінки вартості та застосування відповідних митних процедур. Вона полягає у визначенні фізико-хімічних, технологічних, функціональних та інших властивостей товару, які є основою для підтвердження відповідності задекларованої інформації.

Аналіз процесу ідентифікації свідчить, що її проведення базується на використанні сучасних методів дослідження, таких як лабораторні аналізи, експертні оцінки, а також вивчення технічної документації. Основними завданнями ідентифікації є виявлення походження товару, його складу, функціонального призначення та відповідності встановленим стандартам і регламентам.

Серед основних викликів ідентифікаційного процесу можна виділити високу складність окремих видів продукції, необхідність технічного переоснащення митних лабораторій, а також залежність від кваліфікації фахівців. Для підвищення ефективності ідентифікації об'єктів дослідження важливим є вдосконалення нормативно-правової бази, інтеграція цифрових технологій, зокрема автоматизованих систем аналізу, а також впровадження міжнародних підходів до стандартизації процедур.

Таким чином, ідентифікація об'єкта дослідження для митних цілей є важливим елементом забезпечення законності та прозорості митних операцій. Її вдосконалення сприятиме підвищенню ефективності митного контролю, зменшенню ризиків неправомірної діяльності та зміцненню міжнародної торгівлі.

3.3 Класифікаційна експертиза для митних цілей є важливим інструментом забезпечення правильності митного оформлення товарів та дотримання норм митного законодавства. Вона спрямована на визначення точного коду товару відповідно до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), що є основою для встановлення ставок мита, нарахування податків, застосування нетарифних заходів регулювання та інших митних процедур.

Аналіз процесу проведення класифікаційної експертизи показав, що основними завданнями є перевірка відповідності задекларованої інформації характеристикам товару, а також запобігання можливим порушенням, пов'язаним із неправильною класифікацією. Експертиза базується на використанні сучасних методів аналізу, залученні профільних фахівців і застосуванні міжнародних стандартів, зокрема Гармонізованої системи опису та кодування товарів.

Водночас проведення класифікаційної експертизи супроводжується певними викликами, серед яких відсутність уніфікованих підходів до класифікації окремих видів продукції, недостатній рівень технічного забезпечення та необхідність додаткової підготовки кадрів. Для підвищення ефективності класифікаційної експертизи важливим є вдосконалення нормативно-правової бази, інтеграція цифрових технологій, а також розвиток міжнародного співробітництва у сфері митного регулювання.

Таким чином, класифікаційна експертиза є невід'ємною складовою ефективного функціонування митної системи, що забезпечує прозорість, законність та коректність митних операцій у контексті міжнародної торгівлі.

РОЗДІЛ 4

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЕКСПОРТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

4.1. Аналіз зовнішньоекономічної угоди

Формування ринкової економічної системи в Україні потребує її інтегрування до світового економічного простору. Це можливо лише за умов високоефективного функціонування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Комплексну оцінку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів дозволяє дати аналіз, результати якого дозволяють судити про ефективність і надійність діяльності організації та її керівного складу. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємств передбачає визначення впливу зовнішньоекономічних операцій на показники їхньої фінансово-господарської діяльності та оцінювання перспектив їхнього розвитку. Аналіз дозволяє встановити ряд показників, найбільш значущих для конкретного підприємства або групи підприємств, обчислених на основі даних бухгалтерського обліку, аналізу їхньої динаміки, ранжування за ступенем значущості, вивчення їхнього впливу на ефективність діяльності підприємства.

Зовнішньоекономічні операції підприємства на сьогодні в основному пов'язано з такими сферами: участю в міжнародних виставках; наданням послуг; міжнародною торгівлею. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності є конкретною методологічною навчальною дисципліною, на основі якої вивчають основні закономірності розвитку підприємств. Роль аналізу полягає в оцінюванні зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, виявленні та обчисленні величини невикористаних резервів.

Економічний аналіз ЗЕД - це комплексне вивчення її організації та перебігу економічних подій з метою встановлення результатів і виявлення можливостей подальшого підвищення ефективності діяльності. З

включенням до зовнішньоекономічних зв'язків великої кількості підприємств України їх діяльність в цій сфері стала одним із важливих об'єктів економічного аналізу. Економічний аналіз дає можливість досліджувати економіку як в цілому за всією сукупністю господарських процесів, що відбуваються в ній, так і за окремими її елементами.

Економічний аналіз покликаний вирішити три групи проблем: - по-перше, стан і розвиток світового господарства і економіки регіону будь-якої окремо взятої країни; економіки окремого адміністративного району будь-якої країни (республіки, області, краю тощо), галузі і підгалузі народного господарства; - по-друге, господарську діяльність об'єднання, підприємства, структурної одиниці підприємства (цеху, відділу, фірми); - по-третє, господарську діяльність будь-якої ділянки та окремого робочого місця.

Соціально-економічний аналіз - це економічний аналіз, спрямований на вивчення першої групи проблем, інформаційною базою якого є дані соціально-економічної та міжнародної статистики. Предметом вивчення аналізу господарської діяльності є друга і третя групи проблем. Його інформаційна база - в основному дані бухгалтерського обліку і звітності підприємств, об'єднань та фірм.

Аналіз господарської діяльності та соціально-економічний аналіз є важелями управління. Управління господарською діяльністю будь-якого об'єкту підрозділяється на три етапи. Перший етап – прийняття управляючим органом рішення в формі плану-прогнозу (наприклад, по зовнішньоекономічній діяльності), господарського договору, контракту, директиви або навіть усної вказівки про виконання управляючим об'єктом цілеспрямованих дій (по експорту або імпорту товарів, транспортуванню, зберіганню, розрахунках тощо). Другий етап – здійснення управляючим органом або окремим керівником чи працівником контролю за ходом виконання рішення. Третій етап – оцінка результатів виконаного рішення - здійснюється в основному за допомогою методів аналізу господарської діяльності. Оцінка виконаної роботи необхідна також для пошуку нового

рішення (наприклад, для складання та уточнення зовнішньоекономічного плану на наступний звітний рік).

Крім вказаних вище існує ще декілька ознак, за якими класифікують економічний аналіз. Так, залежно від часу проведення аналітичної роботи в зовнішньоекономічній діяльності розрізняють попередній, оперативний та наступний аналіз.

Основними завданнями аналізу зовнішньоекономічної діяльності є: 1) оцінка рівня і якості виконання підприємством зобов'язань по контрактах з іноземними партнерами; 2) характеристика динаміки (розвитку) зовнішньоекономічної діяльності підприємства; 3) оцінка раціональності використання коштів, залучених для виконання зобов'язань по контрактах. Виконання вказаної задачі передбачає послідовне або паралельне вивчення оборотності капіталу підприємства, дослідження непрямих витрат по експорту та імпорту товарів, вивчення ефективності зовнішньоекономічних операцій; узагальнення попередніх результатів аналізу за допомогою коефіцієнту віддачі оборотного капіталу, що і дозволить відповісти на питання, наскільки раціонально використано оборотний капітал в процесі зовнішньоекономічної діяльності підприємства; 4) оцінка фінансових результатів зовнішньоекономічної діяльності підприємства; 5) характеристика фінансового стану підприємства.

Аналіз господарської діяльності підприємств проводиться за допомогою різних методичних прийомів: логічних (деталізація, порівняння, елімінування, узагальнення), статистичних (зведення, групування цифрового матеріалу, середні величини, індекси, ряди динаміки), математичних (математичне моделювання, математичний аналіз, інтегральний метод, математична статистика, теорія можливостей, економічна кібернетика), евристичних та інших. Джерелами інформації для аналізу господарської діяльності є дані бухгалтерського і оперативного обліку та звітності. Матеріали, залучені до аналізу, повинні бути перевірені на точність

арифметичних розрахунків, взаємну погодженість показників звітності і достовірність облікових даних.

В деяких випадках цифрові дані, які використовуються для аналізу, округлюються для наведення в таблицях (якщо це не шкодить точності дослідження). При проведенні економічного аналізу обчислюють різноманітні аналітичні показники у вигляді абсолютних або відносних величин (відсотки, індекси тощо) і середніх величин; розраховують вплив взаємодіючих факторів; встановлюють схеми взаємозв'язку; будують ряди динаміки, діаграми і графіки, складають аналітичні таблиці. В підсумку за результатами аналізу формулюють висновки і складають необхідні пропозиції.

Рівень конкурентоспроможності товарів і послуг визначається сукупністю різних технічно-економічних факторів: якість і собівартість, форми та методи торгівлі, ціни, умови і терміни постачання то транспортування, відповідність вимогам моди та умовам місцевого ринку, види і форми платежів та розрахунків з покупцями, престиж виробника і продавця, престиж товару, ефективність реклами тощо. Сторони у зовнішньоторговельній угоді можуть взаємодіяти різними способами.

Найпоширенішим є такий порядок: 1) попереднє викладення пропозицій та побажань, яке здійснюється зазвичай у письмовій формі; 2) уточнення та узгодження окремих позицій угоди, що може здійснюватися швидшим способом зв'язку, зокрема, з використанням телефону; 3) кінцеве врегулювання всіх умов угоди в процесі особистої зустрічі сторін. Кожний з цих етапів фактично представляє собою переговори: переговори листуванням, переговори по телефону та особисті переговори. Для кожного з цих способів переговорів існують свої загальноприйняті правила та особливості. В залежності від ситуації партнери можуть провести переговори з початку та до кінця, використовуючи тільки один з названих вище способів. Сучасні способи зв'язку та комунікації цілком це дозволяють. Якщо ініціатива початку переговорів належить експортеру, то він заявляє про

бажання укласти договір купівлі-продажу на визначених умовах шляхом розсилання ініціативних пропозицій (оферт). Комерційна пропозиція може бути зроблена в різний спосіб залежно від предмету угоди, ступеня знайомства сторін та інших факторів. Отже, оцінка виконання зобов'язань щодо іноземних партнерів здійснюється за даними аналітичного й оперативного обліку, бухгалтерського балансу

4.2. Аналіз товаро-транспортних документів

Одним з основних первинних документів, який підтверджує факт перевезення вантажу автомобільним транспортом, є товарно-транспортна накладна. Відповідно до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених Наказом Міністерства інфраструктури України від 14.10.1997 № 363, ТТН – це єдиний для всіх учасників транспортного процесу юридичний документ, що призначений для списання товарно-матеріальних цінностей, обліку на шляху їх переміщення, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, а також для розрахунків за перевезення вантажу й обліку виконаної роботи. Отже, ТТН є первинним документом, який дає право на врахування вартості ТМЦ у складі витрат [11].

Згідно з Листом Міністерства інфраструктури № 5615/25/10-14 від 28.05.2014, товарно-транспортна накладна є документом, який складається вантажовідправником для оформлення перевезень вантажів відповідно до укладеного договору і використовується для проведення остаточних розрахунків за надані послуги з перевезення вантажів. Оформлена товарно-транспортна накладна має бути у водія транспортного засобу під час здійснення перевезень вантажів за договором перевезення [12].

У разі її відсутності втрачається право на врахування витрат на перевезення, оскільки такі витрати не вважаються фактично підтвердженими. Товарно-транспортну накладну на перевезення вантажів автомобільним

транспортном замовник (вантажовідправник) повинен виписувати в кількості не менше чотирьох екземплярів. Замовник (вантажовідправник) засвідчує всі екземпляри товарно-транспортної накладної підписом [11].

Більше екземплярів ТТН знадобиться лише тоді, коли в ланцюжку «вантажовідправник – перевізник – вантажоодержувач» з'являється ще одна ланка – експедитор, якому теж потрібен свій екземпляр ТТН. Оформляти менше чотирьох примірників ТТН не можна навіть у тому разі, коли вантажовідправник, вантажоодержувач товарів і замовник послуг із перевезення – це одна і та ж сама особа. Це відбувається, наприклад, коли підприємство залучає транспортну компанію для перевезення власного вантажу [13].

Схема руху виписаних вантажовідправником ТТН: – перший примірник ТТН залишається у вантажовідправника й є підставою для списання товарно-матеріальних цінностей. Другий, третій і четвертий екземпляри передають водієві (експедитору) (п. 11.6 Наказу № 363); – другий примірник ТТН водій (експедитор) передає вантажоодержувачу, він є підставою для оприбуткування товарно-матеріальних цінностей; – третій і четвертий екземпляри ТТН водій передає перевізнику. При цьому третій примірник є підставою для розрахунків за виконання транспортних послуг, тому перевізник направляє його замовнику автотранспорту для оплати за перевезення (якщо замовник і перевізник – різні організації), а четвертий примірник додається до подорожнього листа й є підставою для обліку транспортної роботи та нарахування заробітної плати водієві. Якщо замовник і перевізник – одна організація, то обидва примірники залишаються у замовника [13].

Схему руху екземплярів ТТН більш наглядно можна побачити на рис.4.1

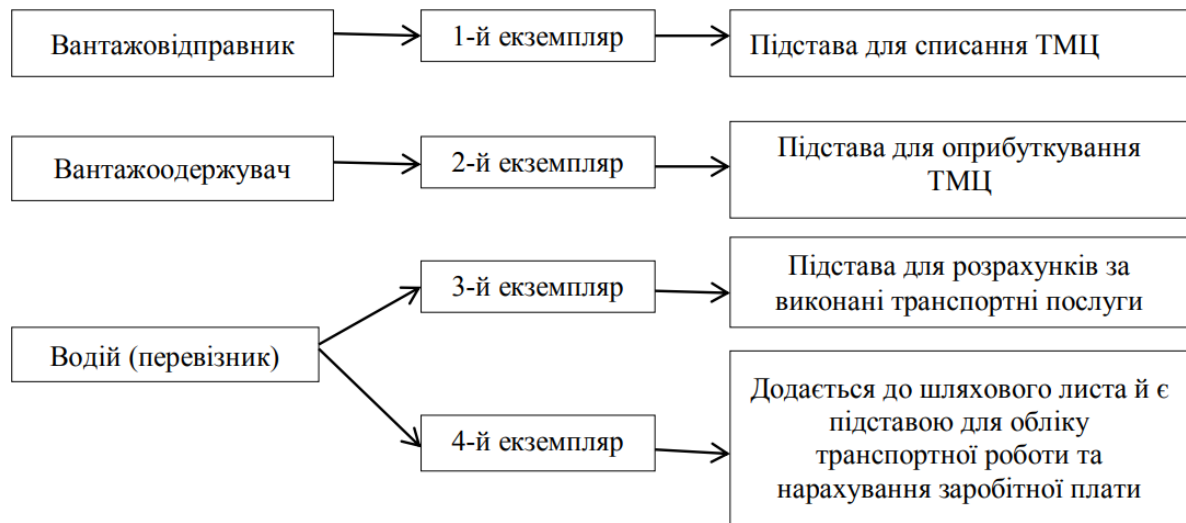

Рисунок 4.1 - Схема руху екземплярів ТТН

У практичній діяльності дуже часто бувають ситуації, коли ТТН приходять вантажовідправнику, вантажоодержувачу, залишаються водію в не належному стані, іноді приходять не всі екземпляри, а іноді можуть і загубитися. Бувають ситуації, коли приходять копії документів і через деякий час лише оригінали, що ускладнює роботу бухгалтера. Документи у бухгалтера – це його обличчя, тож хотілося б, щоб їхній стан відповідав вимогам.

Отже, для зручності, щоб водію не возити «туди сюди» ТТН, маємо пропозицію щодо поліпшення документообігу. Зараз усі використовують програму М.Е.Д.О.С для реєстрації, наприклад, податкових накладних, податкових декларацій, здавання звітів. Тобто існує зв'язок між покупцем і постачальником, саме йдеться про мережевий зв'язок за ЄДРПОУ. Постачальник реєструє накладну, і покупець бачить цю накладну. Отже, можна це зробити і з ТТН. Тобто документообіг буде електронний, з електронним підписом, і це полегшує роботу всім учасникам. Приведемо приклад.

Підприємство А (вантажовідправник), створює ТТН, заповнює всі необхідні реквізити, зазначає водія, організацію, яка перевозить вантаж

(якщо така існує), що перевозить, скільки перевозить, шлях, повний адрес доставки і т. д. Фінальною стадією є електронна печатка та підпис. Коли все заповнено – відправляє. Це й буде підставою для списання ТМЦ. Підприємство Б (вантажодержувач) у себе в програмі бачить ТТН. І коли товар прибув, заповнює, зі свого боку, всі необхідні дані. Фінальною стадією є електронна печатка та підпис. І тільки тоді з такими даними може відправити вантажовідправнику. Це буде підставою для оприбуткування ТМЦ. Такі ТТН і покупець, і постачальник можуть роздрукувати і підкладати до паперових носіїв за тими чи іншими рахунками. Що ж стосується водія, то маємо два варіанти: 1) у нього є ТТН у паперовому вигляді, котра заповнюється в одному примірнику, – лише для водія або для транспортної організації; 2) окремий документ, який буде підтверджувати перевезення вантажу.

Знову ж таки в одному примірнику, такий документ є підставою для розрахунків за виконані транспортні послуги та для обліку транспортної роботи, нарахування заробітної плати. На нашу думку, це набагато поліпшить, пришвидшить та полегшить роботу бухгалтера. У програмі М.Е.Д.О.С підтвердженням реєстрації податкової накладної є квитанція. Тут же ми пропонуємо «виписку ТТН», і з'являється вона тоді, коли всі сторони заповнили дані, поставили електронні печатки та підписи. Виписка ТТН представлена рис. 4. 2

Рисунок 4.2 – Виписка товаро-транспортної накладної

Далі, розглянемо форму ТТН, обов'язковідані, порядок заповнення. Сьогодні порядок заповнення ТТН існує в нормативних документах тільки для специфічних ТТН, а для форми № 1-ТН окремого документа немає. Є лише незначна згадка про правила її заповнення в Наказі № 363. Цього, на жаль, замало, і на практиці це призводить до заповнення за принципом «хто як розуміє». Тому питання, як правильно скласти ТТН, є дуже актуальним. По-перше, форма № 1-ТН повинна бути єдина, у тому сенсі, що всі повинні використовувати один бланк ТТН.

Щоб не було плутанини первинні документи повинні бути уніфікованими. По-друге, обов'язковими реквізитами є: назва

вантажовідправника, вантажоодержувача, водій, пункт відвантаження та розвантаження, масавантажу, супровідні документи, назва вантажу, додаткові відомості (документи) про вантаж, додаткові відомості про транспортні послуги. Детальну інформацію по реквізитах та порядок заповнення наведено в табл. 1. По-третє, пропонуємо ввести зміни до Наказу № 363, і ТТН складати завжди, незалежно від того, хто перевозить вантаж, власним транспортом чи ні та хто оплачує транспортні послуги. Щодо форми, то, на нашу думку, вона є простою, але не зовсім зручною, тому ми пропонуємо форму ТТН (рис.4.3.), яку можна буде використовувати як в електронному, так і в паперовому виді.

ДОДАТОК Б
ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА
№ _____ "____" _____ 20__ р.

Форма № 1-ТН

Автомобіль _____ (марка, модель, тип, реєстраційний номер) Причін/напір/причін _____ (марка, модель, тип, реєстраційний номер) Вид перевезення _____

Автомобільний перевізник _____ (найменування/П.І.Б.) Водій _____ (П.І.Б., номер посвідчення водія)

Замовник _____ (найменування/П.І.Б.)

Вантажовідправник _____ (повне найменування, місце знаходження/П.І.Б., місце проживання)

Вантажоодержувач _____ (повне найменування, місце знаходження/П.І.Б., місце проживання)

Пункт навантаження _____ (місце знаходження) Пункт розвантаження _____ (місце знаходження)

Відпуск за довіреністю вантажоодержувача: серія _____ № _____ від _____ "____" _____ 20__ р., виданою _____

Вантаж наданий для перевезення у стані, що відповідає правилам перевезень відповідних вантажів, номер талону (за наявності) _____

Кількість місць _____ (словом) масою бруто, т _____ (словом) (П.І.Б., посада, підпис)

Відпуск дозволив _____ (П.І.Б., посада, підпис)

Усього відпущено на загальну суму _____ (словом, з урахуванням ПДВ) у т.ч. ПДВ _____

Супровідні документи на вантаж _____

ВІДОМОСТІ ПРО ВАНТАЖ

№ з/п	Найменування вантажу (номер контейнера), у разі перевезення небезпечних вантажів: клас небезпечних речовин, до якого віднесено вантаж	Одиниця виміру	Кількість місць	Ціна без ПДВ за одиницю, грн	Загальна сума з ПДВ, грн	Вид пакування	Документи з вантажем	Маса бруто, т
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Всього:								

Заяв (вантажовідправник) _____ (П.І.Б., посада, підпис) Прийняв водій/експедитор _____ (П.І.Б., посада, підпис) Заяв водій/експедитор _____ (П.І.Б., посада, підпис) Прийняв (вантажодоержувач) _____ (П.І.Б., посада, підпис)

Рисунок 4.3 – Товарно-транспортна накладна

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У процесі дослідження встановлено, що основним первинним документом, яким оформлюють перевезення вантажів автотранспортом, є товарно-транспортна накладна. Оскільки сьогодні весь бухгалтерський облік на підприємствах є автоматизованим, тому було

запропоновано електронне використання ТТН, адже перевагами електронного документообігу є швидкість, зручність та контроль над інформацією. Також вважаємо, що нині існуюча форма ТТН є недосконалою складною під час заповнення, тому запропоновано нову форму ТТН, більш просту для заповнення і використання.

4.3 Аналіз митної декларації

Згідно з частиною 1 ст. 248 Митного кодексу України митне оформлення розпочинається з моменту подання митному органу декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації чи документу, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення [14].

Відповідно до Митного кодексу України митне оформлення – це виконання митним органом дій (процедур), які пов’язані з закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон.

Митне оформлення починається після виконання певних вимог, а саме:

- подання митному органу митної декларації;
- подання необхідних для митного контролю документів.

Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України. Виконання митних формальностей під час здійснення митного оформлення митних декларацій окремих типів здійснюється за допомогою національної підсистеми комп’ютеризованої транзитної системи ЄС. Автоматизована система митного оформлення та національна підсистема комп’ютеризованої транзитної системи ЄС входять до складу Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України.

Основним документом при переміщенні матеріальних цінностей через митний кордон України є митна декларація. Типову форму митної декларації було затверджено 1987 році Міжнародною конвенцією про спрощення і гармонізацію митних процедур. Дана Конвенція встановила, що за різними операціями у зовнішньоекономічній діяльності, а саме експорту, імпорту, транзиту, використовується єдиний бланк митної декларації, який називається єдиний адміністративний документ (ЄАД). Тобто форма бланку застосовується одна, відрізняються лише відомості, які у ній заповнюються і залежать від напрямків переміщення та митних режимів. Україна приєдналась до даної Конвенції, тому відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Положення про митні декларації» від 21 травня 2012 р. № 450 [15] була затверджена митна декларація за формою єдиного адміністративного документу відповідно до додатка I до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами 1987 р. [16]. Для митного оформлення існують наступні типи бланків (рис.4. 4).

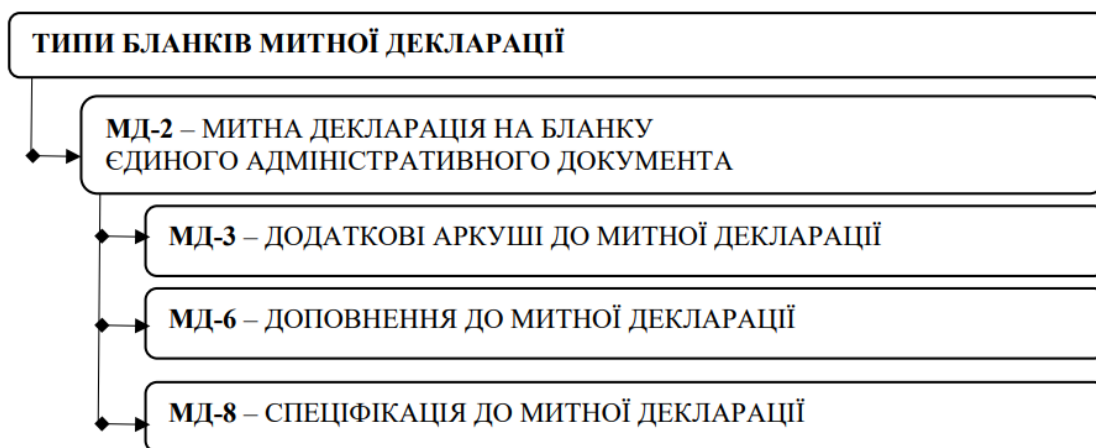

Рисунок 4.4 –Типи бланків митної декларації

Митне оформлення товарів здійснюється із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа, який заповнюється з використанням форми МД-2, до якої у разі потреби можуть додаватися доповнення форми МД-6 та додаткові аркуші форми МД-3 або

специфікація форми МД-8. У одній митній декларації на бланку єдиного адміністративного документа може бути задекларовано не більш як 999 товарів. МД-3 використовується одночасно з аркушем МД-2, якщо партія складається з товарів, які мають різні коди згідно з УКТЗЕД. Один додатковий аркуш дає можливість задекларувати не більше трьох найменувань. Доповнення форми МД-6 використовується у разі, коли у будь-якій графі форми МД-2, МД-3 або МД-8 митної декларації не вистачає місця для внесення необхідних відомостей декларантом або для проставлення службових відміток чи внесення відомостей посадовою особою митного органу. При заповненні форми митної декларації деякі відомості вносяться у вигляді кодів (рис. 4.5).

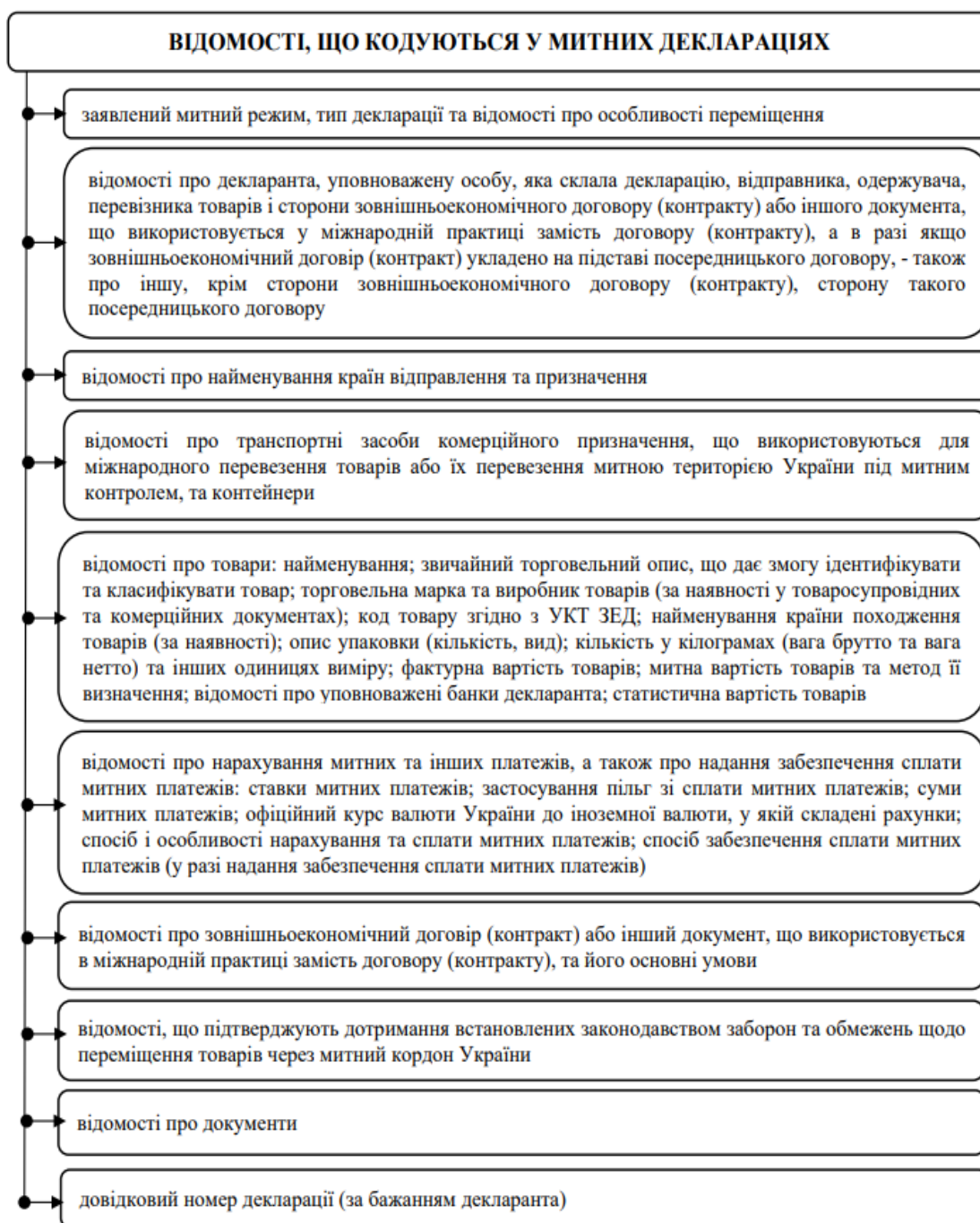

Рисунок 4.5 – відомості, що кодуються у митних деклараціях

Митна декларація заповнюється на товари, які переміщуються через митний кордон України юридичними і фізичними особами підприємцями та митна вартість яких перевищує 150 євро, крім підакцизних товарів. Вона заповнюється на партію товарів на підставі одного зовнішньоекономічного договору (контракту) та поміщується у визначений митний режим. Прийняття митним органом митної декларації для оформлення свідчить

закріплення посадовою особою митного органу та присвоєння реєстраційного номеру. Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа» № 651 від 30 травня 2012 р. [12] затверджено структура відомостей та порядок їх заповнення (табл. 1). Перша графа митної декларації призначена для зазначення виду декларації за напрямками переміщення (рис.4.6). У таблиці 4.1 зазначено всі графи заповнення митної декларації, яка налічує п'ятдесят чотири. Тобто для того, щоб заповнити її витрачається багато часу. Процес її заповнення потребує високого рівня уважності, щоб не допустити помилок, які можуть привести до відмови щодо оформлення митними органами. Крім того, при заповненні митної декларації застосовуються велика кількість кодів, помилка в яких також призведе до відмови прийняття митної декларації до оформлення.

Структура митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа

Номер і назва графи митної декларації	Номер і назва графи митної декларації
Графа 1 «Декларація»	Графа 28 «Фінансові та банківські відомості»
Графа 2 «Вантажовідправник/Експортер»	Графа 29 «Митний орган виїзду/в'їзду»
Графа 3 «Форми»	Графа 30 «Місце розкошування товарів»
Графа 4 «Відвантажувальні специфікації»	Графа 31 «Пакування та опис товарів – Маркування та номери – Номер контейнера (номер контейнерів) – Кількість і вид»
Графа 5 «Всього товарів»	Графа 32 «Товар №»
Графа 6 «Всього пакувань»	Графа 33 «Код товару»
Графа 7 «Референтний номер»	Графа 34 «Код країни походження»
Графа 8 «Вантажоодержувач»	Графа 35 «Вага бруто (кг)»
Графа 9 «Особа, відповідальна за фінансове врегулювання»	Графа 36 «Преференція»
Графа 11 «Країна, що торгує/Країна виробництва»	Графа 37 «Процедура»
Графа 12 «Відомості про вартість»	Графа 38 «Вага нетто (кг)»
Графа 14 «Декларант/Представник»	Графа 39 «Квота»
Графа 15 «Країна відправлення/експорту»	Графа 40 «Загальна декларація / Попередній документ»
Графа 15a «Код країни відправлення/експорту»	Графа 41 «Додаткові одиниці виміру»
Графа 17 «Країна призначення /експорту»	Графа 42 «Ціна товару»
Графа 17a «Код країни призначення /експорту»	Графа 43 «Метод визначення вартості»
Графа 18 «Ідентифікація і країна реєстрації транспортного засобу при відправленні/прибутті»	Графа 44 «Додаткова інформація / Оформлені документи / сертифікати та авторизації»
Графа 19 «Контейнер»	Графа 45 «Коригування»
Графа 20 «Умови поставки»	Графа 46 «Статистична вартість»
Графа 21 «Ідентифікація і країна реєстрації активного транспортного засобу на кордоні»	Графа 47 «Розрахунок податків»
Графа 22 «Валюта та загальна сума за рахунком»	Графа В «Подробиці розрахунків»
Графа 23 «Обмінний курс»	Графа 48 «Відстрочення платежів»
Графа 24 «Характер угоди»	Графа 49 «Ідентифікаційні дані складу»
Графа 25 «Вид транспорту на кордоні»	Графа 50 «Принципал»
Графа 26 «Вид транспорту в середині країни»	Графа 52 «Гарантія не дійсна для»
Графа 27 «Місце навантаження/розвантаження»	Графа 53 «Митний орган (і країна) призначення»
	Графа 54 «Місце та дата:»

Таблиця 4.1- Структура митної декларації на бланку ЄАД

Рисунок 4.6 – Класифікація типів митної декларації

В Україні не існує єдиного переліку первинних документів, що подаються разом з митною декларацією. У разі виникнення суперечок з питань визначення митної вартості між декларантом та митним органом, перевагу має митний орган, тому що відсутній чіткий перелік документів з метою підтвердження митної вартості у законодавстві. Наприклад, до категорії наявності – «інші платіжні та бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару» не можливо встановити, які саме документи митний орган буде вважати достатніми для підтвердження митної вартості товару. Перелік всіх документів, що подаються разом з митною декларацією зазначаються у графі 44 «Додаткова інформація / Подані документи / Сертифікати і дозволи». Відомості щодо кожного документа зазначаються з нового рядка за такою схемою: код документа згідно з класифікатором документів, через пробіл – номер документа, дата та (за наявності) даних) кінцевий термін його дії. Перелік цих документів достатньо великий (рис. 4.7).

КЛАСИФІКАТОР ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПОДАЮТЬСЯ РАЗОМ ЗІ МИТНОЮ ДЕКЛАРАЦІЄЮ	
1101-1810	МИТНІ ДОКУМЕНТИ – всі види митних декларацій, всі рішення митних органів, всі дозволи митних органів, всі види повідомлень до митного органу та різних державних органів, акти про проведення огляд, протоколи порушення митних правил, картки відмови, картки обліку особи, посвідчення агента, посвідчення про реєстрацію транспортних засобів, сертифікати на спрощення митних процедур тощо
2000-2959	ТРАНСПОРТНІ (ПЕРЕВІЗНІ) ДОКУМЕНТИ – міжнародні автомобільні накладні (CMR), авіаційні вантажні накладні (Air Waybill), коносаменти (Bill of Lading), залізничні накладні, книжки МДП (Camet TIR), свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, контейнерні коносаменти тощо
3000-3663	КОМЕРЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ – платіжні документи, рахунки-фактури (інвойс), специфікація виробника, прейскурант виробника товарів, калькуляції, рахунок – проформа, пакувальний лист, страховий поліс тощо
4000-4319	ДОГОВОРИ ТА ІНШІ ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ПРАВО ВОЛОДІННЯ, КОРИСТУВАННЯ ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ ТОВАРАМИ – зовнішньоекономічні договори всіх видів та доповнення до цих договорів тощо
5000-5512	ЛІЦЕНЗІЙ, ДОЗВОЛИ, СЕРТИФІКАТИ ТА ІНШІ ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ДОТРИМАННЯ ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНІЙ КОРДОН УКРАЇНИ – всі види сертифікатів, всі види ліцензій, всі види спеціальних дозволів, позитивні результати контролю інших державних органів тощо
6000-6022	ДОКУМЕНТИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОПЕРЕДНЬОГО ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ – всі сертифікати контролю інших компетентних органів як України, так і інших держав
7001-7017	ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ КРАЇНУ ПОХОДЖЕННЯ – всі види сертифікатів про походження товару, декларації, висновки
8001-8038	ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ПРАВО НА ПЛЫГИ ІЗ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ, НА ЗАСТОСУВАННЯ ПОВНОГО ЧИ ЧАСТКОВОГО ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ ВІДПОВІДНО ДО ОБРАНОГО МИТНОГО РЕЖИМУ; ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ СПЛАТУ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ; ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ЗМІНУ ТЕРМІНІВ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ – свідоцтва, рішення, протоколи тощо
9000-9920	ІНШІ ДОКУМЕНТИ – акти приймання-передачі, акти про знищення, фінансові гарантії, заявки-розрахунки про придбання акцизних марок, акти про взяття проб, комерційні акти тощо

Рисунок 4.7 – Класифікатор документів, що подаються разом зі митною декларацією

На наш погляд, разом з митною декларацією повинні подаватися основні документи, що підтверджують поставку товару, а саме: зовнішньоекономічний договір (контракт) разом зі специфікацією, інвойс, транспортні документи у залежності від виду транспорту, сертифікат походження товару, сертифікат якості, якщо нарахування ввізного мита залежить від якісної характеристики товару, страховий поліс. Такі

документи, як ліцензії, квоти, гарантії, документи, що підтверджують право на пільги із сплати митних платежів, на застосування повного чи часткового звільнення митних платежів повинні автоматично загрузатися у облікову картку декларанта, при їх оформленні відповідними органами, що значно спростить порядок митного оформлення. Крім того, з метою вдосконалення форми митної декларації – єдиного адміністративного документа, є доцільним:

По-перше, посилити автоматизацію та інтеграцію, тобто інтегрувати форму митної декларації з іншими суміжними системами, такими як відстеження вантажів, обробка платежів та оцінка ризиків. Варто автоматизувати процеси валідації та перевірки даних, щоб мінімізувати ручне втручання та підвищити точність розрахунків.

По-друге, надавати чіткі вказівки та підтримку, а саме: пропонувати вичерпні інструкції та пояснення, щоб допомогти користувачам зрозуміти мету та вимоги до кожного поля, надати такі ресурси, як поширені запитання, онлайн-довідка або підтримка в чаті, щоб допомогти користувачам правильно заповнити форму.

По-третє, забезпечити сумісність та інтероперабельність. Переконатися, що форма сумісна з різними програмними системами та платформами, які зазвичай використовуються бізнесом, митними брокерами та державними установами. Розглядати можливість прийняття міжнародних стандартів, таких як Модель даних Всесвітньої митної організації, для полегшення обміну даними та інтероперабельності.

По-четверте, впровадити оцінку на основі оцінки ризиків, тобто інтегрувати механізми оцінки ризиків у форму, щоб визначити вантажі з високим рівнем ризику, які потребують подальшої перевірки або вивчення. Це допоможе митним органам визначити пріоритети в розподілі ресурсів і прискорити проходження вантажів з низьким рівнем ризику, сприяючи розвитку торгівлі та забезпечуючи при цьому безпеку.

По-п'яте, регулярно переглядати та оновлювати форму. Постійно переглядати форму митної декларації, щоб виявити будь-які сфери для вдосконалення, беручи до уваги відгуки користувачів, митних службовців і відповідних зацікавлених сторін. Бути в курсі найкращих міжнародних практик та регуляторних змін, щоб забезпечити відповідність та ефективність.

По-шосте, проводити тестування користувачів та збирати їхні відгуки, тобто взаємодіяти з користувачами, зокрема імпортерами, експортерами та митними брокерами, щоб зрозуміти їхні больові точки та зібрати відгуки про зручність використання форми. Проводити користувацьке тестування та зворотні зв'язки, що дозволить отримати цінну інформацію для подальшого вдосконалення.

По-сьоме, сприяти співпраці та обміну інформацією, а саме, сприяти співпраці між митними органами, державними установами та приватним сектором з метою обміну інформацією та узгодження процедур. Це допоможе створити більш гармонізований і стандартизований процес митного декларування, зменшити дублювання та підвищити ефективність.

Висновки до розділу 4

4.1 Аналіз зовнішньоекономічної угоди є ключовим етапом забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності, оскільки саме угода визначає права, обов'язки та відповідальність сторін, а також регламентує умови здійснення зовнішньоторговельних операцій. Угода виступає правовою основою, яка забезпечує дотримання вимог національного та міжнародного законодавства, а також захист інтересів учасників торговельних відносин.

Дослідження показало, що якість та коректність складення зовнішньоекономічної угоди значною мірою впливають на успішність реалізації контракту. Особливу увагу необхідно приділяти ключовим

елементам угоди, зокрема опису предмета договору, умовам поставки, оплаті, строкам виконання, арбітражним застереженням та регулюванню форс-мажорних обставин. Недоліки в угодах, такі як нечіткість формулювань, неврахування специфіки міжнародного права або відсутність необхідних положень, можуть призвести до конфліктів, фінансових втрат або порушення законодавства.

Серед основних викликів аналізу зовнішньоекономічних угод можна виділити необхідність врахування особливостей правових систем різних країн, складність адаптації до змін у міжнародному законодавстві та потребу в інтеграції новітніх цифрових рішень для автоматизації процесів перевірки договорів.

Таким чином, аналіз зовнішньоекономічної угоди є невід'ємною частиною забезпечення юридичної та економічної безпеки у зовнішньоекономічній діяльності. Для підвищення ефективності цього процесу необхідно впроваджувати стандартизовані підходи до складення договорів, забезпечувати їх відповідність міжнародним нормам та використовувати сучасні технології для автоматизації й удосконалення процесів перевірки угод.

4.2 Аналіз товаро-транспортних документів є важливим етапом у забезпеченні прозорості та ефективності зовнішньоекономічних операцій. Ці документи виконують функцію підтвердження права власності на товар, визначення умов його транспортування, забезпечення митного оформлення та виконання фінансових розрахунків між сторонами. Основними видами товаро-транспортних документів є накладні, коносаменти, товаросупровідні документи, сертифікати походження, страхові поліси та інші.

Дослідження показало, що повнота, достовірність і відповідність товаро-транспортних документів є ключовими для належного виконання договірних зобов'язань і дотримання митних та правових вимог. Недоліки у документах, такі як помилки в описі товару, відсутність обов'язкових

реквізитів чи некоректні переклади, можуть призводити до затримок, фінансових втрат або правових суперечок.

Серед основних викликів, пов'язаних з аналізом товаро-транспортних документів, можна виділити різноманітність форм документів залежно від типу транспорту, вимог національного та міжнародного законодавства, а також ризики, пов'язані з підрубкою документів. Для підвищення ефективності аналізу необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу, стандартизувати вимоги до оформлення документів та впроваджувати цифрові технології, зокрема системи електронного документообігу.

Таким чином, аналіз товаро-транспортних документів є невід'ємною частиною забезпечення законності, безпеки та ефективності логістичних і митних процесів. Його вдосконалення сприятиме мінімізації ризиків, пов'язаних з обігом документів, прискоренню товарообігу та покращенню зовнішньоекономічної діяльності.

4.3 Аналіз митної декларації є одним із найважливіших етапів митного оформлення, оскільки цей документ відображає повну та достовірну інформацію про товари, що переміщуються через митний кордон. Митна декларація забезпечує правову підставу для нарахування митних платежів, проведення митного контролю та статистичного обліку зовнішньоторговельних операцій.

Результати аналізу митної декларації свідчать, що її правильне оформлення є ключовим фактором для забезпечення відповідності законодавчим вимогам та уникнення порушень митних правил. До основних елементів декларації належать: відомості про товар (найменування, код УКТ ЗЕД, країна походження), інформація про суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, умови поставки, вартість товару, а також дані про сплату митних зборів. Неточності або помилки у декларації, зокрема некоректне визначення митної вартості, класифікаційного коду чи умов поставки, можуть призводити до затримок у митному оформленні, нарахування штрафів або виникнення суперечок між сторонами.

Серед основних викликів оформлення та аналізу митних декларацій можна виокремити: складність уніфікації митних процедур на міжнародному рівні, високі вимоги до знань митного законодавства з боку декларантів, а також потребу в автоматизації процесів перевірки. Впровадження електронного декларування, інтеграція цифрових платформ та використання систем управління ризиками значно сприяють спрощенню й прискоренню аналізу митних декларацій.

Отже, аналіз митної декларації є важливим інструментом забезпечення прозорості та ефективності митних процедур. Для вдосконалення цього процесу необхідно розвивати цифрові технології, гармонізувати національні вимоги із міжнародними стандартами та забезпечувати постійне підвищення кваліфікації фахівців у сфері митного регулювання.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Підсумовуючи вище сказане можна зробити висновок, що в данній дипломній роботі ми спробували розкрити всі етапи експорту сільськогосподарської продукції, виявити всі тонкощі та труднощі, які виникають при експорті сільськогосподарської продукції з України.

В ході виконання дипломної роботи були вивчені такі теми:

1. Аналіз стану сільського господарства в Україні, експорту сільськогосподарської продукції та нормативних документів, що регламентують порядок експорту, дозволяє зробити низку важливих висновків, які є ключовими для розвитку аграрного сектору та підвищення конкурентоспроможності країни на світових ринках.

Сільське господарство в Україні є однією з базових галузей економіки, яка забезпечує не лише внутрішні потреби населення у продуктах харчування, а й значний обсяг експортних надходжень. Україна володіє унікальними природно-кліматичними умовами, що створюють значний потенціал для виробництва високоякісної продукції. Проте розвиток галузі гальмується низкою проблем, таких як низький рівень технічної оснащеності, залежність від погодних умов, недосконалість інфраструктури, а також недостатній рівень державної підтримки інновацій.

Експорт сільськогосподарської продукції є стратегічно важливим для України, адже країна посідає провідні позиції у світі за обсягами експорту зернових культур, олійних, а також продуктів харчової переробки. Водночас, для подальшого зростання експорту необхідно вирішити ряд викликів, серед яких варто відзначити необхідність покращення логістичної інфраструктури, стандартизації продукції відповідно до міжнародних вимог, підвищення рівня переробки сировини та забезпечення сталого розвитку аграрного сектору.

Аналіз нормативних документів, що регламентують порядок експорту сільськогосподарської продукції, показав, що Україна має розвинену правову базу, яка забезпечує відповідність процесів експорту міжнародним стандартам. До ключових регуляторних актів належать законодавство у сфері митного регулювання, фітосанітарного контролю, сертифікації продукції та визначення її походження. Однак, існує потреба у гармонізації українських нормативних документів із міжнародними стандартами, а також у вдосконаленні механізмів контролю й спрощенні адміністративних процедур для експортерів.

Ось чому, для забезпечення сталого розвитку сільського господарства та підвищення ефективності експорту сільськогосподарської продукції необхідно зосередити зусилля на модернізації аграрного сектору, розвитку інфраструктури, вдосконаленні нормативно-правового регулювання та активному впровадженні інновацій. Це дозволить Україні зміцнити свої позиції на світовому ринку, сприяти економічному зростанню та забезпечити продовольчу безпеку як на національному, так і міжнародному рівні.

2 . Аналіз об'єкта і методів дослідження, а також методик моделювання експорту дозволяє зробити висновок про необхідність комплексного підходу до вивчення експортної діяльності, зокрема у сфері сільськогосподарської продукції.

Об'єктом дослідження є експортні операції, пов'язані з переміщенням товарів через митний кордон, що включають економічні, правові, логістичні та технологічні аспекти. Для дослідження цих процесів використовуються різноманітні методи, серед яких: аналітичний метод для оцінки статистичних даних та динаміки експорту, порівняльний метод для аналізу регіональних і міжнародних ринків, а також системний підхід для оцінки взаємозв'язків між виробництвом, логістикою, митним оформленням і нормативно-правовим регулюванням.

Методики моделювання експорту є важливим інструментом для прогнозування розвитку експортної діяльності та оцінки її ефективності.

Використання економіко-математичних моделей дозволяє визначити ключові фактори, що впливають на експорт, такі як обсяги виробництва, світові ціни, транспортні витрати, митні тарифи та вимоги міжнародних стандартів.

Моделі оптимізації логістичних ланцюгів дозволяють мінімізувати витрати на транспортування та зберігання продукції, забезпечуючи максимальну ефективність експортних операцій. Застосування моделей управління ризиками сприяє ідентифікації потенційних загроз та розробці заходів щодо їх мінімізації.

Тому, застосування сучасних методик дослідження і моделювання експорту сприяє глибшому розумінню механізмів експортної діяльності, оптимізації процесів управління зовнішньоекономічними операціями та підвищенню конкурентоспроможності української продукції на світових ринках. Використання комплексного підходу до аналізу і прогнозування експорту дозволяє приймати обґрунтовані рішення, спрямовані на розвиток експортного потенціалу України.

З . Аналіз маркування об'єкта дослідження свідчить, що маркування є ключовим елементом для забезпечення ефективного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, дотримання міжнародних стандартів та виконання вимог митного законодавства. Маркування повинно містити повну, достовірну та зрозумілу інформацію про товар, включаючи його найменування, країну походження, склад, дату виробництва, термін придатності та інші характеристики, які забезпечують ідентифікацію продукції. Невідповідність маркування встановленим вимогам може призводити до затримок у митному оформленні, штрафів або навіть відмови у ввезенні чи вивезенні товарів. Аналіз підтвердив, що гармонізація вимог до маркування з міжнародними стандартами сприяє полегшенню торгівлі та підвищенню конкурентоспроможності продукції на зовнішніх ринках. Ідентифікація об'єкта дослідження для митних цілей є важливим етапом митного контролю, що забезпечує точне визначення характеристик товару для підтвердження його відповідності митним деклараціям, сертифікатам та

іншим супровідним документам. У процесі ідентифікації здійснюється перевірка фізичних характеристик товару, його складу, призначення, маркування та упаковки. Результати ідентифікації використовуються для визначення митної вартості, застосування тарифних і нетарифних заходів регулювання, а також для запобігання контрабанді та порушенням митних правил. Встановлено, що ефективність ідентифікації залежить від кваліфікації експертів, застосування сучасних технічних засобів та рівня автоматизації процесу.

Класифікаційна експертиза для митних цілей є основою для правильного визначення коду товару згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД). Від правильності класифікації залежить застосування митних тарифів, заходів тарифного і нетарифного регулювання, а також відповідність товару вимогам національного та міжнародного законодавства. Проведений аналіз показав, що основними проблемами класифікаційної експертизи є складність класифікації багатокomпонентних або інноваційних товарів, а також неоднозначності в трактуванні норм УКТ ЗЕД. Для підвищення точності класифікації рекомендується впроваджувати інформаційні технології, розробляти детальні інструкції та підвищувати кваліфікацію експертів.

Ось чому, аналіз маркування, ідентифікація об'єкта дослідження та класифікаційна експертиза є невід'ємними складовими ефективного митного контролю. Вдосконалення цих процесів шляхом цифровізації, гармонізації із міжнародними стандартами та покращення професійної підготовки фахівців сприятиме спрощенню митних процедур, забезпеченню прозорості та підвищенню ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

4 . Аналіз зовнішньоекономічної угоди дозволяє зробити висновок, що правильне та детальне оформлення цього документа є основою для здійснення експортно-імпортних операцій і забезпечення їх правової захищеності. Зовнішньоекономічна угода регулює основні аспекти торговельної операції, такі як права та обов'язки сторін, характеристики

товару, умови його постачання, оплати, страхування, вирішення спорів та інші ключові положення. Встановлено, що недостатньо деталізовані або некоректно складені угоди можуть призводити до конфліктів між сторонами, затримок у виконанні контракту та фінансових втрат. Особливо важливою є відповідність угоди міжнародним нормам (Інкотермс, Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу) та її адаптація до вимог законодавства України.

Аналіз товаро-транспортних документів вказує на їхню критичну роль у забезпеченні прозорості та ефективності зовнішньоекономічних операцій. До основних документів належать коносаменти, транспортні накладні, товарно-транспортні накладні, сертифікати походження, пакувальні листи тощо. Ці документи містять ключову інформацію про товар, маршрут, умови транспортування, вантажовідправника та вантажоотримувача. Їхній правильний зміст та відповідність фактичним характеристикам товару є основою для митного оформлення, розрахунків між сторонами та вирішення можливих спорів. Аналіз показав, що частими проблемами є помилки у заповненні документів, недостатня деталізація інформації або невідповідність міжнародним стандартам, що може ускладнювати митне оформлення та створювати затримки у поставках.

Аналіз митної декларації свідчить, що вона є ключовим документом для контролю та регулювання зовнішньоекономічної діяльності, який забезпечує державний нагляд за переміщенням товарів через митний кордон. Митна декларація містить відомості про товар, його класифікаційний код, митну вартість, умови постачання та інші важливі дані, необхідні для нарахування митних платежів і застосування тарифних та нетарифних заходів регулювання. Невідповідність даних у декларації фактичним характеристикам товару або помилки у заповненні можуть призводити до санкцій, затримок у митному оформленні та навіть конфіскації вантажу. Аналіз виявив необхідність подальшого вдосконалення процесів

декларування через цифровізацію, автоматизацію перевірок і підвищення кваліфікації суб'єктів декларування.

Таким чином, аналіз зовнішньоекономічних угод, товаро-транспортних документів і митних декларацій показує, що ці елементи є фундаментом для ефективного здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Їх коректне оформлення, відповідність міжнародним стандартам і вимогам митного законодавства України сприяють підвищенню прозорості, скороченню часових витрат і мінімізації ризиків у процесі експорту та імпорту товарів. Подальша цифровізація процесів, автоматизація перевірок і підвищення компетентності фахівців є необхідними умовами для вдосконалення зовнішньоекономічних операцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болтянський О.В., Болтянська Н.І. Екологічна безпека виробництва та зменшення витрат матеріальних і енергетичних ресурсів для отримання сільськогосподарської продукції. Науковий вісник НУБіП. Серія Техніка та енергетика АПК. 2015. Вип.212, ч.1. С. 275–283.
2. Голубова Г. В. Визначення ключових напрямів зовнішньоекономічної діяльності України. Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., 2017 р. Київ: ДП “Інформ.-аналіт. агентство”. С. 37–40
3. Лупенко Ю. О., Пугачов М. І., Духницький Б. В. Формування глобального і регіонального ринків сільськогосподарської сировини та продовольства : монографія. К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. 320 с.
4. Бурачек І. В., Михайленко Н. В. Сучасний стан та перспективні напрями розвитку сільськогосподарства в Україні // Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 21. С. 134–137.
5. Гришова І. Ю. Трансформація галузевої структури підприємств аграрної економіки України // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2015. № 2. С. 14–18.
6. Дудар Т. Г., Дудар В. Т. Формування ринку конкурентоспроможної агропродовольчої продукції: теорія, методика, перспективи : монографія. Тернопіль, 2009. 246 с.
7. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 432 с.
8. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2002. 384 с.
9. Названо топ-10 найбільших імпортерів української агропродукції за 2022 рік. URL: <https://elevatorist.com/novosti/16122-nazvano-top-10-naybilshih-81-importeriv-ukrayinskoyi-agroproduktsiyi-za-2022-rik> (дата звернення: 03.06.2022).

10. Богомазова В.М. Методипрогнозування по казників зовнішньоекономічної діяльності: дис. канд. екон. наук: 08.03.02. Київ, 2003. 112 с.
11. Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні : Наказ МінтрансуУкраїнивід 14 жовтня 1997 р. № 363. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98> (дата звернення: 11.05.2019).
12. Стосовно заповнення товарно-транспортноїнакладноїпід час здійснення перевезень вантажів автомобільними транспортними засобами : Лист Міністерства інфраструктури Українивід 28 травня 2014 р. № 5615/25/10-14. База даних «ЗаконодавствоУкраїни». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5615733-14>
13. Децюра С., Свіріденко А. Товарно-транспортна накладна. Бухгалтерськийтиждень. 2017. № 50. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bn/2017/december/issue-50/article-32651.html>
14. Митний кодекс України : Закон Українивід 13 березня 2012 р. № 4495-VI II. ВідомостіВерховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
15. Customs Code of Ukraine : Law of Ukraine of March 13, 2012, No. 4495-VI II. VidomostiVerkhovnoi Rady Ukrayini. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
16. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Issues related to the application of customs declarations" dated May 21, 2012 No. 450. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text>
17. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами № 984_011 від 27.06.2014 [Електронний ресурс] : офіційний веб-портал Верховної ради України. Законодавство України. – Режим доступу:

- http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_012. – Закон України Про митний тариф України.
18. Транспортні документи [Електронний ресурс] : Студопедия. – Режим доступу: http://studopedia.su/11_35773_transportni-dokumenti.html. – Транспортні документи.
19. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій : Постанова Кабінету міністрів України № 450 редакція від 21.05.2012 [Електронний ресурс] : офіційний веб-портал Верховної ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF>. – Постанова Кабінету міністрів України.
20. Основні митні процедури та порядок їх здійснення [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://library.if.ua/book/54/3897.html> – Назва з екрана.
21. Митні документи та специфіка їх оформлення [Електронний ресурс]: Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/19170806/ekonomika/mitni_dokumenti_spetsifika_of_ormlennya. – Навчальні матеріали онлайн. – Дата звернення: 17.09.2016Що таке інвойс? [Електронний ресурс] : Бізнес-UA!. – Режим доступу: <http://biznesua.com.ua/shho-take-invoys/>. – Що таке інвойс?
22. Класифікація товарів при митному оформленні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/19865-31-klasifikatsya-tovarv-pri-mitnomu-oformlenn.html> – Назва з екрана.
23. Козак Ю. Г., Логвінова Ю. Г., Заєць М. А. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. Вид 4-те. К.: Освіта України, 2012. 272 с.
24. Державна митна служба України. URL: <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/import-export>

25. Товарна структура експорту сільськогосподарської продукції до ЄС (експрес-випуск). Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
26. Діброва А. Д. Державне регулювання сільськогосподарського підприємництва. Київ: ВПД «Формат», 2011. 535 с.
27. Жемойда О.В. Державне управління у сфері сільського господарства: навч. посіб. Київ: НАДУ, 2013. с. 44.
28. Мазурок П.П. Сучасний погляд на проблеми нетарифного регулювання міжнародної торгівлі. Економіка. Фінанси. Право. 2010. № 5. URL : <http://www.info-prensa.com/article-563.html.->
29. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
30. Прокопенко К.О. Розвиток аграрного ринку України в умовах дії інноваційних чинників. Економіка і прогнозування. 2011. № 2. С. 118-129., с. 118
31. Становлення і розвиток приватних агроформувань / І. Михасюк, А. Герасимчук; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 205 с. (195-203).
32. Марченко С. Поняття «товарне сільськогосподарське виробництво» як правова категорія . Підприємництво, господарство і право. 2009. № 12.
33. Мостовий Г. І. Агробізнес: державне регулювання : моногр. / Г.І. Мостовий. Харків: Основа, 2002. 300 с.
34. Малік М.Й., Федієнко П.М. Аграрна реформа і розвиток підприємництва. Київ: ІАЕ УААН, 2003. 271 с
35. Береговий В.К., Засекіна Л.Й. Роль держави і ринку в підвищенні конкурентоспроможності сільського господарства економічно розвинутих країн. Наук. вісн. нац. аграр. ун-ту. 2009. № 8. С. 218-222.
36. Податковий кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

37. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
38. Савченко Т.В, Константинова Т.В. Міжнародна торгівля зерном: сучасний стан та перспективи розвитку для України. Інфраструктура ринку. Вип. 45. 2020. С. 30. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2020/45_2020_ukr/7.pdf
39. Лотиш О.Я. Роль України на світовому ринку зерна: виклики і загрози. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1959/1886>
40. Худолій Л.М. Економічний механізм формування та функціонування ринку зерна в Україні. Київ : ІАЕ УААН, 1998. 204 с.
41. Визначення коду товару, класифікація товару згідно УКТЗЕД. Підбір коду товару згідно УКТЗЕД [Електронний ресурс] : <https://qdpro.com.ua/uk>
42. Саковська О.М. Організація та функціонування регіонального ринку зерна. Економіка АПК. 2011. № 11. С. 45-50.
43. Формування та розвиток підприємств агропромислового виробництва. За ред. П.Т. Саблука. Київ : ІАЕ УААН, 1999. 362 с.
44. Рейтинги експортерів та виробників агропродукції України та світу. Latifundist.com. URL: <https://latifundist.com/rating>
45. Експорт з України під час війни: як змінилась структура постачань української продукції за кордон. UKR.NET: Всі новини України, останні новини дня в Україні та Світі.
46. Мельник Т. Експортний потенціал України: методологія оцінки та аналіз. Міжнародна економічна політика. 2008. № 1-2 (8–9). С. 241-271.
47. Сучасні тенденції конкурентоспроможності сільського господарства України на світовому ринку: методичні рекомендації. / Патики Н. І., Пугачов М. І., Ходаківська О. В., Штакал М. А. ; за ред О. В. Ходаківської, Н. І. Патики. Вінниця : ТОВ «Віндрук», 2019. 46 с.

48. Тенденції та перспективи розвитку світових сільськогосподарських ринків як орієнтири для посилення українських позицій / Патика Н.І. // Економіка АПК. - 2019. - № 1 - С. 70-77.
49. Гадзало Я.М., Лузан Ю.Я. Зовнішньоекономічна діяльність та результативність аграрного сектору економіки України / Гадзало Я.М., Лузан Ю.Я. // Економіка АПК. - 2021. - №4. - С. 6 - 17.
50. Чернявський І.Ю. Формування та розвиток експортного потенціалу підприємств зернової галузі: монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2021. 292 с.

Додаток А

Вступ. / Introductions. У 2014 році Україна підписала угоду щодо інтеграції є Європейським Союзом. Угода вимагає від операторів ринку харчових продуктів дотримання європейських директив та регламентів у сфері безпечності продовольства. Процес гармонізації нормативних документів триває уже понад 10 років, незважаючи на значний поступ, частина європейських вимог досі не імplementована в Україні.

Мета роботи. / Aim. Мета роботи полягає у дослідженні нормативно-правових актів, які регламентують безпечність продуктів переробки сільськогосподарської сировини.

Матеріали та методи./Materials and methods. Для дослідження виконані методи аналізу, синтезу, узагальнення, класифікації даних.

Результати та обговорення./Results and discussion. Аграрний сектор України забезпечує понад 10% ВВП і становить 40% від загального експорту. У сільському, рибному та лісовому господарствах зайнято приблизно 17% населення (станом на 2023 рік).

На початок 2023 року площа сільськогосподарських угідь України становила 41,3 млн га, або 68,5% від загальної площі земель. Структура сільського господарства наведена на рис. 1.

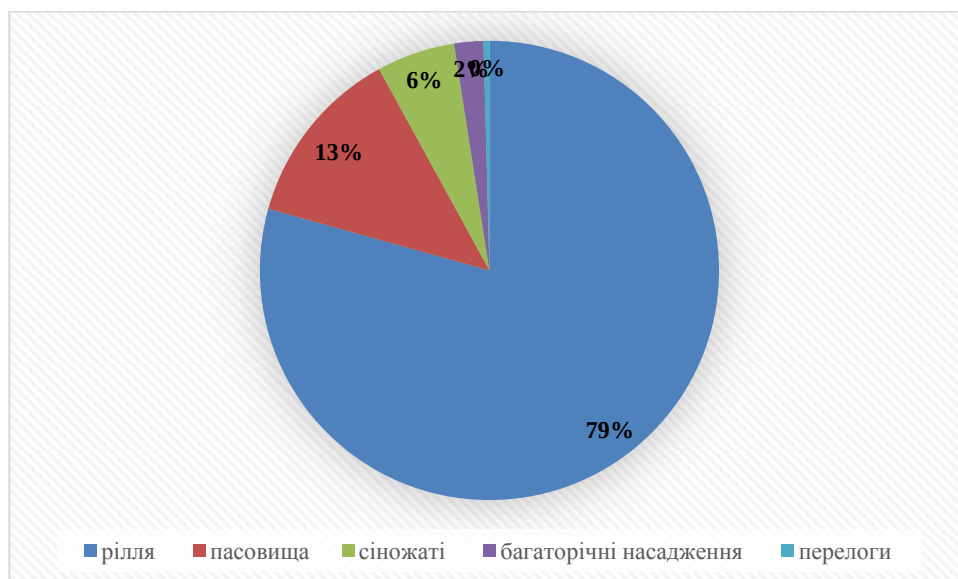

Рис. 1. Структура сільського господарства

Виходячи з даних рис. 1. Найбільше в структурі сільського господарства ріллі. Україна володіє близько 30% орних земель ЄС та відповідно 2,1% орних земель світу. У країні знаходиться близько 25% найродючіших чорноземів світу, які, завдяки помірному клімату, забезпечують значні природні переваги для розвитку сільського господарства, надаючи Україні унікальний аграрний потенціал. Саме тому, безпечності продуктів переробки сільськогосподарської продукції необхідно приділяти значну увагу.

Згідно Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [1], «первинна продукція – продукція первинного виробництва, яка включає продукти рослинного походження, продукцію тваринництва, рибальства, мисливства», а «первинне виробництво – виробництво, розведення та/або вирощування первинної продукції, у тому числі збір врожаю, доїння, розведення та/або утримання сільськогосподарських тварин до моменту їх умертвіння (забою), заготівля меду та/або інших їстівних продуктів бджільництва, збір дикоросів (грибів, ягід, горіхів, інших плодів та/або рослин чи їх частин), добування (вилов) рибних продуктів, полювання на тварин». Відповідно до європейської концепції «від лану до столу» сільськогосподарська продукція, включаючи корми для тварин, є першою у харчовому ланцюзі, завдяки чому і має назву «первинна».

Як було зазначено вище, ураховуючи підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, розширено нормативно-правову базу, яка регулює вимоги до безпечності харчових продуктів. У Європейському Союзі існує так званий «Пакет гігієни ЄС», який включає Регламент 852/2004 «Про гігієну харчових продуктів»; Регламент 853/2004 «Про гігієну харчових продуктів тваринного походження»; Регламент 854/2004 «Про організацію офіційного контролю продуктів тваринного походження, призначених для споживання людиною»; Регламент 882/2004 «Про офіційний контроль, здійснюваний з

метою забезпечення перевірок відповідності законодавству щодо харчових продуктів та кормів, та правил щодо охорони здоров'я та добробуту тварин». Аналог «Пакету гігієни ЄС» розроблено в Україні [2].

Характеристика нормативних документів, які регламентують показники безпечності первинної продукції подана у таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика нормативно-правових актів, що регламентують безпечність

Назва нормативного документа	Короткий зміст
Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (№ 771/97-ВР від 23.12.1997 р.)	Закон визначає основні принципи, вимоги до безпечності та якості харчових продуктів, а також повноваження державних органів у цій сфері.
Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів»(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019 р., № 7, ст.41) [3]	Закон встановлює правові та організаційні засади надання споживачам інформації про харчові продукти.
Закон України «Про безпечність та гігієну кормів» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018 р., № 10, ст.53) [4]	Закон визначає правові та організаційні засади гарантування безпечності кормів у процесі їх виробництва, обігу та використання, зокрема встановлює вимоги щодо гігієни, маркування, пакування та представлення кормів.
Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства	Закон визначає правові та організаційні засади державного контролю, що здійснюється з метою перевірки дотримання операторами

про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017 р., № 31, ст.343) [5]	ринку законодавства про харчові продукти, корми, здоров'я та благополуччя тварин.
Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції»(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018 р., № 36, ст.275) [6]	Закон визначає основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, засади правового регулювання органічного виробництва, обігу органічної продукції та функціонування ринку органічної продукції, напрями державної політики у зазначених сферах.
Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства «Про затвердження Вимог до забезпечення благополуччя тварин під час забою та умертвіння» (від 29.08.2022 р. року № 628) [7]	Вимоги встановлюють правила до забезпечення благополуччя під час забою сільськогосподарських тварин, яких розводять або утримують із метою отримання харчових продуктів тваринного походження, вовни, шкіри, хутра або інших продуктів забою, умертвіння тварин з метою депопуляції.
Закон України «Про молоко та молочні продукти» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004 р., № 47, ст.513)[8]	Закон визначає правові та організаційні основи забезпечення безпечності та якості молока і молочних продуктів для життя та здоров'я населення і довкілля під час їх виробництва, транспортування, переробки, зберігання і реалізації, ввезення на митну територію та вивезення з митної території

	України.
Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства «Про затвердження Вимог до меду» (№330 від 19.06.2019 року) [9]	Вимоги поширюються на маркування меду для забезпечення належної поінформованості споживачів (користувачів) та запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживача в оману.
Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства «Про затвердження Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР)» (від 01.10.2012 року № 590) [10]	Вимоги встановлюють положення щодо запровадження операторами ринку програм-передумов, розробки постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках.

Враховуючи дані, викладені у таблиці 1, необхідно зазначити, що питання безпечності регламентують закони і накази Міністерства аграрної політики та продовольства. Нормативно-правові документи встановлюють вимоги до окремих показників безпечності, санітарно-гігієнічних процедур, маркування.

Висновки./Conclusions. Безпечність продуктів переробки української сільськогосподарської сировини є одним із ключових чинників, що визначають їх конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, що є важливою передумовою їх експорту. Дотримання міжнародних стандартів якості, впровадження сучасних технологій та

контролю, а також суворе регулювання у сфері харчової безпеки є критично важливими для забезпечення довіри споживачів та підтримки позитивного іміджу української продукції.

Окрім того, системний підхід до моніторингу та мінімізації ризиків, пов'язаних із впливом екологічних, хімічних та біологічних факторів, дозволить гарантувати безпечність продуктів харчування, сприяючи сталому розвитку агропромислового комплексу України. Розвиток галузі в цьому напрямі є запорукою зміцнення продовольчої безпеки та підвищення експортного потенціалу держави.

Додаток Б

Довідка по товару УКТЗЕД

Код товару : 1206 00 10 00
станом на 19.01.2025

Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене:
- для сівби
Основа одиниця виміру: **кг (код 166)**
Додаткова одиниця виміру: **немає**

ІМПОРТ

ЕКСПОРТ

ТРАНЗИТ

1. Вивізне мито

Являє собою податок на переміщення товарів через митний кордон України. Див. додатково "Класифікатор звільнень від сплати вивізного мита", затверджений наказом Мінфіну від 26.09.2012 року № 1011.

Ставка	10%
Діє	з 01.01.2012

Підстава:

Закон України ВР № 2773-IV від 07.07.2005

Про внесення змін до Закону України "Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур"

Лист ДМСУ (до 2012) № 11/2-21/5067-ЕП від 08.05.2008

Про зміни у законодавстві у зв'язку зі вступом України до СОТ

Лист Міндоходів № 99-24/1-02-09/29 від 09.01.2014

Про ставки ввізного та вивізного мита

Коментарі:

Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене.

2. Зменшення ставок вивізного мита (ЄС)

ПREFERENCIJA ПО МИТУ: "410".
Вказані у коментарі товари, що вивозяться з України відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, звільняються від оподаткування вивізним (експортним) митом згідно із графіком скасування вивізного (експортного) мита.

Ставка	0.9%
Діє	з 01.01.2025 до 31.12.2025

Підстава:

Міждержавна угода від 27.06.2014

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

Лист ДФСУ № 2480/99-99-25-02-01-18 від 09.11.2015

Про надання інформації

Коментарі:

Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене

3. Зменшення ставок вивізного мита(Британія)

ПREFERENCIJA ПО МИТУ: "424".
Вказані у коментарі товари, що вивозяться з України відповідно до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, звільняються від оподаткування вивізним (експортним) митом згідно із графіком скасування вивізного (експортного) мита.

Ставка	0.9%
Діє	з 01.01.2025 до 31.12.2025

Підстава:

Міждержавна угода від 08.10.2020

Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії

Лист Держжитслужби № 15/15-03-02/18266 від 28.11.2024

Про графіки зниження ввізних та вивізних (експортних) мит

Коментарі:

Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене

4. Митна вартість(котирування цін на біржах)

Тимчасово, до 31 грудня 2025 року включно, митною вартістю товарів, які вивозяться за межі митної території України з поміщенням у митний режим експорту та на які законом встановлено вивізне мито, що нараховується за адвалорними ставками (крім товарів, щодо яких Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 19 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" запроваджено режим експортного забезпечення), є ціна товару, зазначена у рахунку-фактурі чи рахунку-проформі, але не нижче середньоарифметичного значення котирувань цін на відповідні товари на міжнародних товарних біржах.
У разі якщо товари, зазначені в абзаці першому цього пункту, не є об'єктами торгівлі на міжнародних товарних біржах, митною вартістю таких товарів є ціна товару, зазначена у рахунку-фактурі чи рахунку-проформі, але не нижче за ціну товару, визначену з урахуванням середньоарифметичного значення котирувань цін на міжнародних товарних біржах на компоненти таких товарів або цін на внутрішньому ринку України (у разі відсутності цін на компоненти таких товарів на міжнародних товарних біржах) у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Діє	з 01.01.2024 до 31.12.2025
-----	----------------------------

Підстава:

Закон України ВР № 2957-IX від 24.02.2023

Про внесення змін до розділу ХХІ "Прикінцеві та перехідні положення" Митного кодексу України щодо встановлення тимчасових особливостей визначення митної вартості товарів, що вивозяться за межі України

Постанова КМУ № 1113 від 13.10.2023

Деякі питання визначення цін товарів, на які законом встановлено вивізне мито, що нараховується за адвалорними ставками

Коментарі:

Насіння соняшнику, подрібнене або неподрібнене

5. Вільна торгівля (експорт)

ПREFERENCIJA ПО МИТУ: "400" - країни СНД;
ПREFERENCIJA ПО МИТУ: "401" - Республіка Грузія;
ПREFERENCIJA ПО МИТУ: "402" - Республіка Македонія;
ПREFERENCIJA ПО МИТУ: "404" - країни ГУАМ.
В рамках діючих міждержавних угод про вільну торгівлю (з країнами СНД, Республікою Грузія та Республікою Македонія) можливе звільнення від сплати вивізного мита при експорті вказаного у коментарі товару. Таке звільнення здійснюється при дотриманні умов (нааяність сертифіката про походження товару, виконання правил прямого відвантаження та безпосередньої закупівлі), що встановлені кожною окремою угодою.

Додаток В

ДОГОВІР ДОРУЧЕННЯ № _____ на надання брокерських послуг та декларування товарів

« ____ » _____ 20 ____ р.

_____, іменована у подальшому «Митний брокер», в особі _____, діючого на підставі, з однієї сторони, та _____, іменоване у подальшому «Замовнику», в особі _____, діючого на підставі Статуту, з другої сторони, уклали цей Договір про наступне:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Згідно з цим Договором Митний брокер від імені, за дорученням, та за рахунок Замовника, керуючись законодавством України, надає послуги, пов'язані з декларуванням товарів, які належать Замовнику та переміщуються через митний кордон України (далі – Товари), та надає митно-брокерські та консультативні послуги у сфері митного законодавства.

2. ОБОВ'ЯЗКИ ЗАМОВНИКА

2.1. Надає Митному брокеру справжні, достовірні документи на переміщення через митний кордон України Товарів, а також повідомляє інформацію та відомості, які необхідні для митного контролю і митного оформлення та не зазначені у товаросупровідній документації.

2.2. До переліку необхідних документів входять: зовнішньоекономічний договір, товаротранспортний документ, який підтверджує належність Замовнику Товарів, рахунок-фактура, специфікація, пакувальний лист чи інший документ, який характеризує Товари з обов'язковим зазначенням коду товару згідно з УКТ ЗЕД, Картка обліку особи, яка здійснює операції з товарами. Рахунок-фактура, специфікація, пакувальний лист та інші необхідні документи, на вимогу Митного брокера, повинні бути перекладені на українську мову. Перелік інших необхідних документів визначається сторонами при підготовці Товарів до митного оформлення.

2.3. Своєчасно сплачує вартість виконаних Митним брокером робіт (послуг) у розмірі та строки, передбачені цим Договором, а також завчасно до початку митного оформлення Товарів сплачує митні податки та збори на відповідний рахунок митниці. Надає документи, які підтверджують оплату вказаних платежів, Митному брокеру.

2.4. Відшкодовує Митному брокеру понесені ним витрати, які складають сплачені Митним брокером по вказівці Замовника митні збори при митному оформленні Товарів.

2.5. Приймає на себе обов'язки відносно умов та обмежень з використання, розпорядження Товарами до закінчення митного оформлення, відповідно до вимог митного законодавства.

2.6. Терміново повідомляє будь-яким способом Митного брокера про будь-які нові данні та відомості, пов'язані з митним оформленням Товарів.

2.7. Відшкодовує додаткові витрати, які виникли під час виконання цього Договору, у тому числі у разі невідповідності відомостей щодо Товарів, зазначених у наданих Замовником документах, фактичним,

Додаток Г

Коментар: зовнішньоекономічні контракти (у цьому випадку контракт на поставку товару) є більш складними версіями внутрішньодержавних договорів, оскільки в них окрім звичайних запитань необхідно урегулювати специфічні умови трансграничної поставки, валютних платежів, міжнародного арбітражу тощо. Запропонована версія договору містить також особливі розділи, умови яких відповідають сучасним правовим реаліям: «Антикорупційне застереження», «Застереження про персональні дані».

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ КОНТРАКТ № _____
на поставку товару

м. Дніпропетровськ	«__» _____ 20__
р. _____	
Україна,	
_____ в _____	особі _____
на підставі _____, що іменується далі – «Покупець», з одного боку, і _____	діючого _____
_____ в _____	особі _____
на підставі _____, що іменується далі – «Продавець», з іншого боку, разом згадувані як «Сторони», уклали цей контракт про таке:	
1. Предмет контракту. 1.1. Продавець зобов'язується поставити товар, а Покупець прийняти та оплатити його на умовах, визначених у цьому контракті. 1.2. Товар, що поставляється, має бути виготовлений і поставлений партіями в повній відповідності до вимог, на умовах та за цінами, зазначеними в Додатках і Специфікаціях до цього контракту, що є його невід'ємною частиною. 1.3. Продавець гарантує, що є власником товару, що поставляється за цим контрактом (або має право на відчуження товару на інших законах підстав), і що товар будь-яким способом не відчужений, не закладений, не перебуває у спорі та під арештом, прав щодо нього у третіх осіб немає.	
2. Загальна сума контракту та ціни. 2.1. Орієнтовна сума контракту становить: _____ (відповідно до «Інкотермс-2010») і включає в себе вартість завантаження товару у Продавця, вартість усіх митних формальностей у країні Продавця, вартість сертифікації товару, вартість упаковки, маркування, _____ (залежно від виду поставки у вартість товару можуть бути включені інші витрати продавця: доставка, страхування, перевезення тощо), не включаючи податки та мито на території України. 2.2. Ціна на товар розуміється згідно з умовами _____ «_____» (відповідно до «Інкотермс-2010») і включає в себе вартість завантаження товару у Продавця, вартість усіх митних формальностей у країні Продавця, вартість сертифікації товару, вартість упаковки, маркування, _____ (залежно від виду поставки у вартість товару можуть бути включені інші витрати продавця: доставка, страхування, перевезення тощо), не включаючи податки та мито на території України. 2.3. Назва, ціна та кількість товару, що поставляється, погоджується сторонами в Специфікаціях, які підписуються на кожну окрему поставку та є невід'ємною частиною цього контракту. Зміна ціни товару під час виконання контракту погоджується сторонами.	
3. Строк та умови платежу. 3.1. Оплата товару здійснюється у валюті _____, код валюти _____, у формі банківського переказу на рахунок Продавця в такому порядку: _____	

3.2. Оплата товару за цим контрактом здійснюється Покупцем у _____, код валюти _____ (зазначити вид і код валюти), згідно з такими реквізитами: _____ 3.3. Усі банківські накладні витрати в країні Покупця несе Покупець, усі інші банківські витрати несе Продавець. 3.4. Покупець має право затримати оплату за товар, якщо товаросупровідні документи не надані або несвочасно надані, не відповідають вимогам, що передбачені чинним законодавством України або містять помилки або невідповідності, – пропорційно кількості днів, протягом яких документи будуть надані, помилки або невідповідності будуть виправлені або документи будуть відповідати чинному законодавству України та передані Покупцеві.	4. Строк та умови поставки. 4.1. Товар за цим контрактом повинен бути поставлений на умовах _____ «_____» (зазначити точку адресу місця поставки) (відповідно до «Інкотермс-2010») протягом _____ з моменту _____ (зазначити з моменту здійснення попередньої оплати/підписання специфікації тощо). Продавець зобов'язаний письмово повідомити Покупця про дату поставки (відвантаження) товару за _____ днів до дати такої поставки (відвантаження). 4.2. Продавець разом із товаром зобов'язаний передати (або одночасно з відвантаженням товару надіслати поштою або кур'єрською доставкою) Покупцеві оригінали наступних документів: 4.2.1. рахунок-фактуру (інвойс); 4.2.2. _____ (зазначити товарно-транспортний документ залежно від виду транспорту: міжнародна автомобільна накладна CMR (у разі автомобільної поставки), коносамент (у разі морської поставки) або ін.); 4.2.3. сертифікат походження товару; 4.2.4. пакувальний листок; 4.2.5. сертифікат якості; 4.2.6. _____; 4.2.7. _____; 4.3. Протягом _____ годин після відвантаження товару Продавець зобов'язаний передати Покупцю за допомогою факсимільного зв'язку або іншим способом за погодженням Сторін копії таких документів: 4.3.1. рахунок-фактуру (інвойс); 4.3.2. _____ (зазначити товарно-транспортний документ залежно від виду транспорту: міжнародна автомобільна накладна CMR (у разі автомобільної поставки), коносамент (у разі морської поставки) або ін.); 4.3.3. сертифікат походження товару; 4.3.4. пакувальний листок; 4.3.5. сертифікат якості; 4.3.6. _____; 4.3.7. _____; 4.4. Вантажодержувачем товару за цим контрактом (далі – «Вантажодержувач») є: _____ Найменування _____ Адреса: _____ Україна, Тел. +38056 - _____ Факс +38056 - _____ 4.5. Усі ризики, пов'язані із загинеллю або пошкодженням товару переходять до Покупця відповідно до умов, передбачених «Інкотермс-2010» для виду поставки, зазначеного в п. 4.1. цього контракту. 4.6. У разі необхідності на вимогу Покупця, перед відвантаженням Продавцем кожної або окремої партії товару на адресу Покупця, уповноваженим представником Покупця та/або незалежної компанії на складі Продавця здійснюється перевірка якості товару, що відвантажується. Продавець зобов'язаний надати зазначеним представникам всі необхідні документи і зразки товару, що відвантажується, для проведення перевірки/інспекції якості товару. Покупець зобов'язується за допомогою електронної пошти, факсимільного зв'язку чи іншим способом повідомити Продавця про проведення перевірки якості не пізніше ніж за _____ днів до передбачуваної дати відвантаження товару. 4.7. Якщо сторони досягнуть згоди здійснювати поставки товару, який буде провадитися
---	---